

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ Ἐσωτερικοῦ δρ. 10. Ἐξωτερικοῦ φρ. χρυσῶ 10. Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἀρωγόν. ΤΙΜΗ ΣΩΜΑΤΩΝ Α' ΚΑΙ Β' ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ Διὰ τοὺς συνδρομητάς Σώμα α'. ἔτους δρ. ἢ φρ. 5. Σώμα β'. ἔτους δρ. ἢ φρ. 7 Διὰ τοὺς μὴ συνδρομητάς ἀνὰ δρ. 10. Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Συλλόγου ἐν αὐτοῖς Πλάσας παρὰ τῇ Δημοτικῇ Σχο- λῇ, ὁδὸς Φλέσσας, ἀριθ. 5, καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἀρίστη Κωνσταντινίδου».	ΠΑΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΕΤΑΙ Σύλλογον «Ἀναπλάσεως» Ἀθῆναις. Collège «Anaplasis» Athènes. Πᾶσα δαρεὰ πρὸς τὸν Σύλλογον ἢ πρὸς τὸ ταμεῖον τοῦ «Ἀποστόλου Παύλου» ἢ πᾶσα συνδρομὴ πρὸς τὸ περιοδικὸν πέμπεται πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς «Ἀνα- πλάσεως» Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Γερμανὸν ἢ πρὸς τὸν ταμίαν τοῦ Συλλόγου κ. Γεώργιον Δ. Ματθόπου- λον ἔμπορον. Τὰ πεμπόμενα χειρόγραφα δημοσιεύμενα καὶ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται.
--	--

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1890.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ζήνων 'Ρώση Μελέτη Β'. Περί χριστιανικοῦ θεϊ-
σμοῦ. — Ἀναπλαστικὰ μελέται, Α'. ὑπὸ Κ. Διαλει-
σμά. — Ἡ χαρὰ τοῦ κατοικεῖ; ποίημα ὑπὸ Κ. Δια-
λεισμά. — Ὁ ἱερεὺς, Β'. ὑπὸ Μ. Γαλανοῦ. — Μία
ὁμιλία ἐν Τεργέστη. Λόγος τοῦ κ. Ι. Σκαλισσάνη,
κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ ὑπὸ Θ. Κόντη. —
Ἀπάντησις εἰς τὴν λατινικὴν «Ἀνατολὴν» τὴν ἐν Σύρῳ
Ἀληθιστὴ ἐκδιδομένην, ἀνταπάντησις ἐκ Πετροπόλεως,
ὑπὸ Κ. — Πράξει νὰ ἐννοῇ τις ὅσα λέγονται καὶ φέ-
λονται ἐν τῇ Ἑκκλησίᾳ. — Ἡ δοξολογία. — Κανο-
νισμοὶ τῶν συνεδρίων τοῦ Συλλόγου. — Θερησκευτικὴ
κίνησις. — Δελτίον βιβλιοθήκης.

ΖΗΚΟΥ ΡΩΣΗ

ΜΕΛΕΤΗ

Β'.

ΠΕΡΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΘΕΙΣΜΟΥ

Ὁ ἄνθρωπος ἄρχεται κυρίως νὰ φιλοσοφῇ,
ὅταν ἐλθῇ εἰς ἐπίγνωσιν ἑαυτοῦ καὶ τοῦ κόσ-
μου, καὶ ἀναζητῶν τὰς αἰτίας τῶν ἐν τῷ
σύμπαντι παρατηρουμένων, ἀναζητῇ εἰς τὴν
ὑψίστην αἰτίαν αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἐννοίαν δ' ἣν
ἀποτελεῖ περὶ ἑαυτοῦ, προσδιορίζει καὶ τὴν
περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ὑψίστης αἰτίας ἐν-
νοίαν. Ὅθεν ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος, ὃν προσ-
δεσμένος εἰς τὴν ἐξωτερικὴν φύσιν, παρυστᾷ
ἑαυτὸν ὡς ὃν κατώτερον αὐτῆς καὶ ἐξηρημέ-
νον ἐντελὲς ἐκ ταύτης, τὴν περὶ τῆς ὑψίστης
αἰτίας ἐννοίαν ἢ ταυτίζει πρὸς τὴν ἐξωτερι-
κὴν φύσιν καὶ πρὸς τὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν αὕτη
συνίσταται, ἢ παρυστᾷ ὡς ὁμοίαν πρὸς αὐτὴν
καὶ πρὸς τι ὃν φυσικόν.

Αἱ φυσικαὶ λεγόμεναι θρησκεῖαι καὶ ἡ φυ-
σιολογία τῶν Ἰωάνων φιλοσόφων, ἡ παρυστῶσα

τὴν ὑψίστην ἀρχὴν τοῦ παντός ὥς τι τῶν
κατὰ τοὺς ἀρχαίους στοιχείων, ὡς τὸ ὕδωρ,
τὸν ἀέρα κλπ., ἀνεφάνησαν, ὅτε ἡ μὲν θρη-
σκευτικὴ συναίσθησις τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ
κατωτέρᾳ αὐτῆς βαθμίδι συνέχευε τὸ ὑπέρτα-
τον ὃν πρὸς τὴν φύσιν, ἐξ ἧς ὁ ἄνθρωπος
ὄν ἠδύνατο ν' ἀπαλλάξῃ ἑαυτόν, ἢ παρίστα
τὸ θεῖον ὡς ὅμοιον πρὸς τὰ φυσικὰ ὄντα, τὸ
δὲ φιλοσοφοῦν πνεῦμα αὐτοῦ, οὕτω ἀναχθὲν
εἰς τὴν τελειοτέραν ἐννοίαν περὶ ἑαυτοῦ ὡς
ὑπεριέρου τῆς ἐξωτερικῆς φύσεως, ἣν προσδε-
σμένον εἰς ταύτην καὶ παρίστα ἑαυτὸ ὡς τε-
λέως ἐξηρημέμενον ἐκ τῶν δυνάμεων αὐτῆς.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν διὰ τῆς πνευματικῆς ὑπερο-
χῆς νύκην τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῶν τεραστίων
καὶ οἰοῦναι φυσικῶν δυνάμεων τῆς Ἀσίας ἐν
τοῖς Περσικοῖς πολέμοις, καὶ μετὰ τὴν διὰ τῆς
ἀναπτύξεως τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἀνά-
πτυξιν τῆς συνειδήσεως τοῦ Ἑλλήνος περὶ
τῆς ἐπὶ τῆς φύσεως ὑπεροχῆς τοῦ ἀνθρώπου,
ἣν ἐξόμνησε μετὰ ποιητικῆς μεγαλοφυΐας ὁ
Σοφοκλῆς ἐν τῇ ἀθανάτῳ Ἀντιγόῃ αὐτοῦ, *)
ἀφοῦ τὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα ἀνήχθη εἰς τὴν
ἐννοίαν τοῦ ἀνθρώπου ὡς ὑπεριέρου τῆς ἐξω-
τερικῆς φύσεως καὶ ὡς διαμορφοῦντος διὰ
τοῦ νοῦ τὴν ὕλην καὶ διευδύνοντος τὰς ду-
νάμεις τῆς φύσεως πρὸς τινα σκοπόν, τὸ φι-
λοσοφικὸν αὐτοῦ πνεῦμα ἐκήρυξε διὰ τοῦ Ἀνα-
ξαγόρου ἀρχὴν τοῦ παντός τὸν νοῦν, ὅστις
διεκόσμησε τὰ ὁμοιομερῆ, τὸ χάος, ἐν ᾧ ὁμοῦ
πάντα χρήματα ἦν.

*) «Πολλὰ τὰ δεινὰ, καὶ ὅτι ἄνθρωπον δεινότερον
πέλει· τοῦτο καὶ πολλοὶ πόντον χειμερὶν τάττω
χωρεῖ, περιβρυχόμενοι περὶ ὃν ὁ ὄψιαις...»
(Ἀντιγ. στιχ. 332—370).

Ἡ ἀναγκαστικὴ αὐτὴ τοῦ νοῦ ὡς ἀρχὴς τοῦ παντός ἐπηρεάζει τὴν ὑψίστην πρόδοσιν καὶ ἀκμὴν τῆς φιλοσοφίας διὰ τῶν ὁπαδῶν τῆς ἀρχῆς ταύτης, τοῦ Σωκράτους, Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους. Ὁ Πλάτων θεωρῶν τὸν νοῦν ὡς τὴν διαμορφοῦσαν τὴν ὕλην ἀρχὴν κατὰ τὰ αἰδία πρότυπα, τὰς ιδέας, συνέδεσε τὴν φιλοσοφίαν μετὰ τῆς πολιτείας τοσοῦτον στενῶς, ὥστε ἡ φιλοσοφία κατ' αὐτὸν δύναται ν' ἀναπτύχῃ μόνον ἐν ἡγιασμένῃ πολιτείᾳ, κυβερνυμένη ὑπὸ φιλοσόφων βασιλέων. Πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος δεικνυμένους λόγους ἡ φιλοσοφία ἔχει πρὸς τὴν πολιτείαν στενὴν σχέσιν καὶ δι' ἄλλον βαθύτατον λόγον, ὃν βεβαίως συνηθάνετο ὁπωσδήποτε ὁ θαμνίνος οὗτος φιλόσοφος, ὡς ὑποδηλοῦται ἐκ τινων ἐκφράσεων αὐτοῦ. Ὁ ἐν τῇ πολιτείᾳ γεννώμενος καὶ ἀνατρέφόμενος ἄνθρωπος δύναται οὐ μόνον τὴν ἐμφυτον ὁρμὴν πρὸς τὸ φιλοσοφεῖν, ὡς καὶ τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ φύσιν, ν' ἀναπτύξῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ διεγερθῇ εἰς τὴν περὶ τῆς ὑψίστης ἀρχῆς τοῦ παντός ὁρμὴν ἐννοίαν διότι ἐν τῇ πολιτείᾳ, ὡς διαγραμμαμένη κοινωνία ἀνθρώπων, ἐχούσῃ κέντρον, προσωπικὴν ἐνότητα, καὶ τελικὸν τινα σκοπὸν ἐπιδιωκούσῃ, δύναται ὁ ἄνθρωπος ν' ἀναχθῇ εἰς τὴν περιωπὴν ἐκείνην τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως, ἐν ἣ ἀποτελεῖται ἡ ἀληθὴς θεωρία περὶ τοῦ σύμπαντος ὡς ὁργανικῶς καὶ σκοπικῶς διατεταγμένου ὅλου, καὶ περὶ τῆς ὑψίστης ἐνότητας καὶ ἀρχῆς αὐτοῦ. Ἐν τῇ πολιτείᾳ πραγματοποιεῖται ἡθικὸς τις σκοπὸς διὰ καταλλήλων ὁργάνων ὑπὸ ὑπεράτης ἀρχῆς αὐτῆς ἐκπροσωπούμενης ἐν ὑπεράτῳ τινι ἄρχοντι, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν προσωπικὴν ἐνότητα τῆς πολιτείας ἐν ὁρατῷ μορφῇ αὐτῆς. Τοσοῦτον δὲ λογικῶς καὶ ἡθικῶς ἀναγκάσει εἶναι ἡ προσωπικὴ αὐτῆς ἐνότης τῆς πολιτείας πρὸς σύνταξιν, κυβένησιν καὶ συντήρησιν αὐτῆς, ὥστε τὸ πρόσωπον, ὑπερπαριστῇ τὴν ἐνότητα ταύτην τῆς πολιτείας θεωρεῖται ἱερὸν καὶ ἀναγκάειν, οὐ μόνον ὅτι ἦν ὅντως ἡ ζωσα ἐνσάρκωσις τῆς ιδέας τῆς ἐνότητας αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἦν χρησιμεύῃ μόνον ὡς ἀπλοῦν σύμβολον τῆς ἐνότητας ταύτης διότι οὐ μόνον βαθύως ἐρηξομένη ἐρμὴ πρὸς προσωπικὴν ἐνότητα ἐν πάσῃ καλῶς διαργανωμένῃ κοινωνίᾳ ὁρισμένον σκοπὸν ἐπιδιωκούσῃ, ἀλλὰ καὶ ἡ ιδέα τῆς πολιτείας δὲν δύναται νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τῆς ιδέας τῆς ἐνότητας, ἡ δὲ ιδέα τῆς ἐνότητας τῆς πολιτείας κεχωρισμένη ἀπὸ τοῦ παριστάντος αὐτὴν προσώπου, εἶναι ἐννοία ἀρηρημένη, ἥτις ὡς τοιαύτη οὐδέποτε δύναται νὰ ἦν ἐνεργὸς δύναμις ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ καὶ ἐννομιμένη πολιτείᾳ, ἐν ἣ πραγματοποιεῖται

ἡ ιδέα τῆς τάξεως, τὸ δικαίον καὶ τὸ ἀγαθόν, ἀναπτύσσεται ἡ προσωπικότης τοῦ ἀνθρώπου ὡς αὐτοδιορίστου, ἥτοι ὡς αὐτεξουσίου καὶ αὐτοσυνειδήτου. ἡ ἔλλογος αὐτοῦ ἐλευθερία ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὴν εὐκαίθειαν εἰς τοὺς νόμους αὐτῆς, ἡ ζωσα ιδέα ὑπεριότης τινὸς ἐνότητος καὶ ἀρχῆς ἀχωρίστου ἀπὸ τοῦ παριστάντος αὐτῆν προσώπου, καὶ καθόλου εἰπεῖν ἡ λογικὴ καὶ ἡθικὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος ὡς μέλος ἐλευθέρας καὶ ἐννομιμένης πολιτείας, ἥτις εἶναι ἐν τῷ κατὰ λογικὴν καὶ ἡθικὴν ἀναγκαίοντα ἡθικῶν δημιουργημάτων τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος καὶ ἅμα εἰς τῶν ἡθικῶν παραγόντων τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ, δύναται ν' ἀναχθῇ ἐν αὐτῇ, ὅσον ἐνεστι, εἰς τὴν ὑψίστην δυνατὴν τελειότητα αὐτοῦ καὶ ν' ἀναπτύξῃ ὁπωσδήποτε ὁρμὴν περὶ τοῦ παντός φιλοσοφικὴν θεωρίαν. Ὅντως ὁ ἐν τῇ ἐν ἡγιασμένῃ, καλῶς διαργανωμένῃ καὶ σοφῶς κυβερνυμένῃ πολιτείᾳ πραγματοποιημένη ἑλλάδι, σκοπὸν καὶ συνταξὶ τὰς νόμους λειτουργίας, τῆς ἐκ τινος ὑπεριότης ἀρχῆς ἐκπροσωπούμενης καὶ διὰ τῶν κεντρικῶν καὶ κατ' ἐκείνην ὁρμῶν καὶ μελῶν αὐτῆς, ὅσον ἐνεστι, κανονικῶς διεξαγομένης, διεγερόμενος ὁ φιλόσοφος ἀνίσταται νὰ θεωρήσῃ τὸ σύμπαν ὡς ὁργανικὸν καὶ σκοπικὸν πνεύμα, κατὰ νόμους λειτουργοῦν καὶ διευθυνοῦν ὑπὸ ὑπεριότης ἀρχῆς πρὸς τινα τελικὸν σκοπόν. Καὶ ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἀντιλήψεως, εἰς ἣν μετατρέπεται πολλῶς ἡ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ ὁπωσδήποτε ὑφιστάμενη διαφορά μεταξὺ τοῦ ἰδεώδους αὐτῆς καὶ τῆς πραγματικότητος αὐτοῦ, διὰ τῆς τίσεως, ἣν συντελεῖται ἡ τοιαύτη ἀντίθεσις, διεγείρεται ὁ φιλόσοφος εἰς τὴν περὶ τοῦ παντός φιλοσοφικὴν θεωρίαν.

Ἄν εἶναι δὲ τυχαία ἡ σύμπτωση τῆς ἀκμῆς τοῦ Ἀναξαγόρου, τοῦ κηρύκτου τοῦ νοῦ ὡς τὴν διαμορφοῦσαν τὸν ὅλον ἀρχὴν, μετὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Περικλέους τοῦ διὰ τῆς πνευματικῆς ἰσχυρῆς αὐτοῦ ἐν δημοκρατίᾳ οἶοναι μαρτυροῦντος, καὶ ἀεὶ μετὰ τὴν ἀρχὴν, κατ' ἣν ὁ θαμνίνος πολιτικὸς νοῦς τοῦ Θεμιστοκλέους ἡδυνήθη νὰ διευθύνῃ σοφῶς καὶ τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς ἑλλάδος καθόλου ἐν κρίσεως καὶ καίτοι, ὅπως ὑπερσχηθῇ ἡ δύναμις τοῦ πνεύματος κατὰ τοῦ τεραστίου ὅγκου τῆς ἀδιομορφώτου ὕλης ἐν τῷ ὅλῳ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἀγῶνι τῶν ἑλλήνων.

Ἐκ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀναγκαστικῆς ἀρχῆς τῆς μετὰ λόγον ἐνεργούσης καὶ κυβερνήσεως αὐτῆς, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐν τῷ σύμπαντι ἁρμονίας, ὁρισμένου καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῇ περὶ τοῦ παντός φιλοσοφικῇ αὐτοῦ θεωρίᾳ ἀναγνω-

ρίζει τὸν νοῦν, ὃν ὀνομάζει «βρασιλέα οὐρανοῦ τε καὶ γῆς», ὡς συντάττοντα, διαμορφοῦντα καὶ διακυβεύοντα τὸ σύμπαν (Πλάτων Φίληβ. κ. 15 πρβλ. Ἀνακλ. ἀριθ. 49 σελ. 583), ἀποκρούει δὲ ὡς παράλογον τὴν ἀντίθετον θεωρίαν, ὅτι διευθύνει τὸν κόσμον «ἡ τοῦ ἀλόγου καὶ ἐλαφὸς δύναμις καὶ τὸ ὅπῃ ἐνυχεῖ» (ἐνθα ἀνωτέρω).

Ἐκ τε τῆς ἐν τῇ φύσει σκοπιμότητος καὶ μάλιστα ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐν αὐτῇ τάξεως, ἐνότητος καὶ ὑπεράτης ἀρχῆς ἐν ἐνὶ προσώπῳ συγκεντρουμένης, μετ' ἀμυδροτέρας ἢ σαφεστερας συνειδήσεως διεγερόμενος ἀνέχθη καὶ ὁ ἐφάμιλλος τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Ἀριστοτέλης εἰς τὴν θεωρίαν περὶ τοῦ σύμπαντος ὡς πολιτικῶν τινος ὁργανισμοῦ ὑπὸ ὑψίστης νοητικῆς ἀρχῆς πρὸς ἀπόλυτον τι τέλος κινουμένου καὶ διευθυνομένου, ὡς γίνεταί ὅλον ἐκ τῶν ἐξῆς λόγων αὐτοῦ «ἐπισκεπτόμενος ποτέρας ἔχει ἡ τοῦ ὅλου φύσις τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἄριστον, πότερον κεχωρισμένον τι καὶ αὐτὸ κατ' αὐτό, ἢ τὴν τάξιν, ἢ ἀμφοτέρως, ὥσπερ στράτευμα. Πάντα δὲ σὺν τῇ τάξει, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως, καὶ οὐχ οὕτως ἔχει, ὥστε μὴ εἶναι θατέρω πρὸς θάτερον μηδὲν, ἀλλ' ἔστι τι... Ὅτι δὲ λέγοντες τὸν ἀριθμὸν πρῶτον τὸν μαθηματικόν καὶ οὐδὲν ἄλλῃ ἔχοντα οὐσίαν καὶ ἀρχὴν ἐκάστης πολλὰς, ἐπεισοδιῶδη τὴν τοῦ παντός οὐσίαν ποιεῖν (οὐθὲν γὰρ ἡ ἐτέρα τῇ ἐτέρᾳ συμβάλλεται οἷσα ἢ μὴ οἷσα) καὶ ἀρχὴς πολλὰς. Τὰ δὲ ὅντα οὐ βούλεται πολιτεὺς οὐδὲ ἀγαθὸν πολυκοιρανίᾳ, εἰς κοίρανος ἕσται» (μεταφυσ. Α', 10).

Ἀλλ' εἰ καὶ ὁ Ἀναξαγόρας, ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης ἀναγκάσαν ἀρχὴν τοῦ παντός τὸν νοῦν, δὲν ἡδυνήθησαν ὅμως ν' ἀναχθῶσιν εἰς τὴν τελείαν περὶ τῆς ὑψίστης ἀρχῆς ἐννοίαν διότι ὁ νοῦς κατὰ τὸν Ἀναξαγόραν διαμορφοῖ μόνον καὶ διακοσμεῖ τὰ δμοιομερῆ, τὴν ὕλην, ἥτις κατ' αὐτὸν δὲν ὑπάρχει ὡς προὖν δημιουργικῆς ἐνεργείας τοῦ νοῦ, ἐπομένως ὁ Ἀναξαγόρας εἶναι ὁπαδὸς τοῦ δυαδισμοῦ, ὅστις ἀποδέχεται δύο ἀρχάς. Ὁμοίως καὶ ὁ Πλάτων παραδέχεται τὸν νοῦν ὡς διαμορφοῦντα μόνον κατὰ τὰς ιδέας τὸ ἄπειρον, τὸ μὴ ὄν, ἥτοι τὴν ἄναρχον καὶ αἰδίου κατ' αὐτὸν ὕλην, τὴν ἀνθισταμένην εἰς τὴν μορφωτικὴν ἐνεργίαν τοῦ νοῦ ὡς δημιουργοῦ (Τίμαι. 48). Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ὁ ἀναχθεὶς εἰς τὴν ιδέαν τοῦ ἐνὸς Θεοῦ ὡς τοῦ πρώτου κινουμένου καὶ ὡς νοοῦντος ἐαυτὸν νοῦ δὲν ἡδυνήθη ν' ἀπαλλαγῇ ἐντελῶς τοῦ δυαδισμοῦ, ἢ τῆς μετρωτέρας αὐτοῦ μορφῆς, τοῦ διμοῦ (dismus) διότι ἡ πρώτη ὕλη, τὸ δυνάμει εἶναι, παρ-

σταται ὡς ἀντίθετος τοῦ πρώτου κινουμένου, τοῦ ἀπολύτως ἐνεργεῖς ὄντος, καὶ οὐδέποτε δύναται αὐτὴ ν' ἀποβῇ ἐντελῶς ἐνεργεῖα. Θεωρῶν δὲ τὸν Θεὸν ὡς νοῦν μόνον ἔνευ βουλήσεως παριστῇ αὐτὸν ἅμα ὡς πρῶτον αἰτίου τῆς κινήσεως τῆς ὕλης, ἥτις ὑποτίθεται ὅτι ὑπάρχει αἰδέως, ὡς καὶ παρὰ τῷ Πλάτωνι καὶ Ἀναξαγόρᾳ. Ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία, θεωροῦσα τὸν νοῦν, τὸν Θεόν, ὡς μορφοῦντα μὲν τὴν ὕλην, ἀλλὰ μὴ δυνάμενον ἐντελῶς νὰ καταδαμάσῃ αὐτήν, δὲν ἡδυνήθη ν' ἀναχθῇ εἰς τὴν ἀληθῆ σχέσιν μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κόσμου.

Τὴν ἀληθῆ περὶ τοῦ Θεοῦ ἐννοίαν καὶ σχέσιν τοῦ ἀπεριορίστου πρὸς τὸ περαιομένον, τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον, ἀπεκάλυψε εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὁ Χριστιανισμός, ὅστις ὢν ἡ τελειοτάτη θρησκεία τῆς ἀνθρωπότητος, συνέστησε καὶ ἐπραγματοποίησεν ἐπὶ τῆς γῆς οὐράνιον πολιτείαν, τὴν βασιλείαν τῶν ἀγίων, ἥς ὁ Πλάτων ἀμυδροτέραν τινα εἰκόνα διεγράψεν ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτοῦ. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, προωρισμένη ν' ἀποβῇ θρησκεία ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, εἶναι οἶοναι παγκόσμιος πολιτεία, ἢ οὐράνιος βασιλεία, ἥς ὑπεράτος μὲν ἄρχων εἶναι ὁ Θεός, τελικὸς δὲ σκοπὸς ἡ κοινωνία καὶ ἑξομοίωσις τῶν μελῶν αὐτῆς πρὸς τὸν Θεόν ὡς τὸ ἀπόλυτον Ἀγαθόν, πολιτεία δὲ ἡ μέλη αὐτῆς εἶναι προωρισμένοι ν' ἀποβῶσιν ἑκαστοί οἱ ἑαυτοί, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ πνευματικὰ ὄντα, συνδέονται δὲ ἅπαντα ταῦτα τὰ μέλη πρὸς τε τὸν Θεόν καὶ πρὸς ἄλληλα διὰ τοῦ πνευματικοῦ δεσμοῦ τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλπίδος. Μόνον ὁ ἐν τῇ θρησκευτικῇ ταύτῃ κοινωνίᾳ ὁρθῶς ἀνατραφεὶς καὶ ὕψως ἐκπαιδευθεὶς δύναται ν' ἀναχθῇ εἰς τὴν ὑψίστην ἐκείνην περιωπὴν, ἐξ ἥς ἀποτελεῖται ἡ ὁρμὴ περὶ Θεοῦ καὶ κόσμου θεωρία.

Ὁ ἄνθρωπος ἀπαλλοτρώμενος τῆς ἐντελούς ἐξαρχείσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς φύσεως καὶ διὰ τῆς γνώσεως τῶν φυσικῶν νόμων καὶ τῆς χρήσεως τῶν φυσικῶν δυνάμεων πρὸς τοὺς πνευματικοὺς αὐτοῦ σκοποὺς γινόμενος κύριος τῆς ἀλόγου φύσεως, ἀνάγεται εἰς τὴν ἐννοίαν περὶ αὐτοῦ ὡς σχετικῶς αὐτοδιορίστου, ἥτοι αὐτοσυνειδήτου καὶ αὐτεξουσίου, ἐπομένως ὡς ὑπερέτερον πάσης φυσικῆς δυνάμεως ἢ φυσικοῦ ὄντος, ὅπερ ἔχει μὲν αὐτοτέλειαν τινα, δὲν δύναται ὅμως νὰ δυομασθῇ κυριολεκτικῶς αὐτοδιορίστου. Ἐκ τῆς ἀληθοῦς ταύτης ἐννοίας περὶ αὐτοῦ ὡς αὐτοδιορίστου ὁρισμένου δύναται ν' ἀναχθῇ εἰς τὴν τελείαν ἐννοίαν τοῦ ἀπολύτως αὐτοδιορίστου, ἥτις συμπέκει πρὸς τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀπεριορίστου. Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ἔχει συνειδήσιν περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶναι περαιομένον ὄν, ὡς αὐτοσυνειδήτου καὶ αὐτεξ-

Ἄν λάβῃς ἕνα ἄνθρωπον κατὰ Χριστὸν ἀναπλαττόμενον καὶ ἐξετάσῃς αὐτόν, θὰ παρατηρήσῃς εἰς αὐτὸν πρῶτον καὶ κυρίως πίστιν εἰς πάντας τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ, τῶν προφητῶν του, τῶν ἀποστόλων του καὶ τῶν γνησίων διαδόχων αὐτοῦ. Θὰ παρατηρήσῃς δευτέρου προσηλίου καὶ προσπάθειαν, ὥπως τοὺς λόγους τούτους μελετήσῃ, νοήσῃ, ἐφαρμόσῃ καὶ ὥπως ἀπελάξῃ τὴν διάνοιάν του ἀπὸ πάσης πλάνης, προλήψεως καὶ δεισιδαιμονίας ἀντικειμένης εἰς τοὺς λόγους τούτους. Θὰ παρατηρήσῃς τρίτον ἄνθρωπον ὥπως καθαρῶς τὴν ψυχὴν του ἀπὸ πᾶσαν πονηρίαν ἐπιθυμῶν, ἀπὸ πᾶσαν κακίαν καὶ πᾶν πῆθος καὶ ὥπως ἐνδύσῃ αὐτὴν μὲ τὰς ἀρετάς, τὰς ὁποίας διδάσκουσιν οἱ λόγοι οὗτοι. Θὰ παρατηρήσῃς τέταρτον ὁραστήριον ἐνέργειαν ὥπως τὸ σωστικὸν ἔργον τῆς ἀναπλαστικῆς, τὸ ὁποῖον ἐργάζεται αὐτὸς εἰς ἑαυτόν, ἀνακηρύσσῃ καὶ ἐνεργήσῃ εἰς ἑαυτοὺς καὶ οἱ οἰκεῖοί του, οἱ φίλοι του, οἱ ὁμογενεῖς του καὶ ἐν γένει πᾶς ἄνθρωπος. Ὅλα ταῦτα θέλει παρατηρήσει ὁ ἐξετάζων τὸν ἀναπλαττόμενον κατὰ Χριστὸν ἄνθρωπον.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω εἰρημνίαν δυνάμεθα καὶ ἡμεῖς, φίλε ἀναγνώστα, νὰ ἐξετάσωμεν ἂν εἴμεθα μετὰ τῶν ἀναπλαττόμενων, ἢ ἂν μόνον τυπικῶς καὶ κατ' ὄνομα εἴμεθα μέλη τῆς «Ἀναπλαστικῆς». Ἐρωτήσωμεν ἑαυτοὺς: Ἐχομεν πρῶτον καὶ κυρίως πίστιν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ, τῶν προφητῶν του, τῶν ἀποστόλων του; Ἐχομεν δευτέρου προσηλίου καὶ προσπάθειαν τοὺς λόγους τούτους νὰ μελετήσωμεν, νὰ κατανοήσωμεν καὶ νὰ ἐφαρμόσωμεν, νὰ ἀπελάξωμεν δὲ τὸν νοῦν μας ἀπὸ πᾶσαν πρόληψιν, πλάνην καὶ δεισιδαιμονίαν ἀντικειμένην εἰς τοὺς λόγους τούτους; Ἀγωνιζόμεθα τρίτον νὰ καθαρῶμεν τὴν ψυχὴν μας ἀπὸ πᾶσαν πονηρίαν ἐπιθυμῶν, ἀπὸ πᾶσαν κακίαν καὶ πᾶν πῆθος καὶ νὰ ἐνδύσωμεν αὐτὴν μὲ τὰς ἀρετάς, τὰς ὁποίας διδάσκουσιν οἱ λόγοι οὗτοι; Ἐργαζόμεθα δὲ τέταρτον τὸ σωστικὸν ἔργον τῆς ἀναπλαστικῆς εἰς ἑαυτοὺς, ἐργαζόμεθα ὁμοίως ὥπως ἐνεργήσῃς τοῦτο εἰς ἑαυτοὺς καὶ οἱ οἰκεῖοί μας, οἱ φίλοι μας, οἱ ὁμογενεῖς μας καὶ ἐν γένει πᾶς ἄνθρωπος; Εἰς τὰς τέσσαρας αὐτὰς ἐρωτήσεις, εἰς τὴν Α', εἰς τὴν Β', εἰς τὴν Γ', εἰς τὴν Δ', τί μᾶς ἀπαντᾷ ἡ συνείδησίς μας;

Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΑΛΑΣΤΙΚΗΣ

Ἐχον ἥδη γράψῃ τὰ ἀνωτέρω διὰ μολυβδοκανυλίου καθήμενος εἰς θρανίον τι ἀκύνευτον πληθύνον μὲς δεξιμανῆς ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν δένδρων ἐντὸς τοῦ βασιλικοῦ κήπου, ὅταν αἰφνης φίλος μου ἀρκατὸς, ἄρτι λαβὼν διδάκτορος τῆς ἱατρικῆς δίπλωμα, περιπατῶν εἰς τὸν κήπον, μὲ ἐπλησίασε. Προσε-

πάθησα νὰ κούψω τὰ χεῖράγραφά, ἀλλὰ: — «Ἄφες, μοι εἶπεν ὁ φίλος, οὐ εἶδον καὶ μεγάλως ἐπεθύμουν νὰ μάθω, ἂν μοι ἐπιτρέπηται, τί καλὰ ἔργα φέρεις εἰς τὴν ὁρασίαν αὐτὴν ἡμέσιν.» — «Ὁμοῦ εἶνε ἀνάγκη» θὰ τὰ ἴδῃς, τῷ εἶπον, εἰς τὴν «Ἀναπλαστικὴν». Ἐπειδὴ ἡμεῖς ὁ φίλος ἐπέμενεν, ἡναγκάσθην νὰ ἀναγνώσω εἰς αὐτόν τὰ γεγραμμένα μοι. Ὁ ἱατρός ἤκουε μετὰ προσοχῆς τὰ ἀναγινωσκόμενα, καὶ ὅτε ἡ ἀνάγνωσις ἐτελείωσεν, αὐτοὺς ἐξηκολούθησεν ἀκόμη σιωπῶν καὶ ἐφαίνετο σίγητος. Ἐσβεσθὴν τὴν σιωπὴν του καὶ ἐσκιπτόμεν νὰ τὸν ἀφήσω νὰ τὴν διακόψῃ μόνος, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐσίωπα ἐπὶ πολὺ — «Διὰ τί σιωπᾷς, φίλτατε; τῷ εἶπον.» — «Ἠκολούθησα, ἀπεκρίθη, τὴν συμβουλὴν σου. Ἐσκέφθην ἂν καὶ ἐγὼ δύναμαι νὰ κατατάξω ἑμαυτὸν μετὰ τῶν ἀναπλαττόμενων, ἀλλὰ βλέπω ὅτι πολὺ ὀλίγον δύναμαι νὰ πράξω τοῦτο. Ὡς πρὸς τὴν πίστιν οὔτε πιστεύω οὔτε ἀπιστῶ, μᾶλλον ἀδιαφορῶ, καὶ ἐροῦ ὑπάρχει ἀδιαφορία διὰ τὸ πρῶτον, ἔπειτα ὅτι καὶ εἰς τὰ λοιπὰ οὐδεμίαν δίδω προσοχήν. Τώρα ἀπὸ τινος κινήσεως, ἐπειδὴ κατὰ σύστασιν τοῦ συμβασιματώτου προέδρου τοῦ Συλλόγου σας ἐδίχθην καὶ ἐγὼ τὴν «Ἀναπλαστικὴν», τὴν ἀναγινώσκω, εἶνε ἀληθὲς, καὶ ἔχω μὲ ὀλίγον ἐνχαρίστησιν» ἀλλὰ, μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον, δὲν ἔλαβον καμμίαν προθυμίαν οὔτε τὰς Γραφάς νὰ μελετήσω οὔτε νὰ ἐξετάσω ἁρμόνιστα τί θὰ εἴπῃ ἀρετὴ καὶ τί θὰ εἴπῃ κακία καὶ ἂν ἔχω κακίαν ἐγὼ ἢ ἀρετὴς; πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἁρμόνιστα νὰ συντελέσω, ὥπως καὶ ἄλλοι ἐργασθῶσιν εἰς ἀνάπλασιν ἑαυτῶν. Ὅσον ἀρρωγὴ εἰς τὰς ἀρετὰς καὶ ἐπιθυμίας μου, τί νὰ σὰς εἶπω; Σὰς λέγω ἐλικρινῶς, ὅτι μοι ἀρέσκει νὰ χαρίζομαι εἰς αὐτάς, ὅταν τοῦτο δὲν γίγῃ ἐντροπὴν, ἢ ὅταν δὲν φοβῶμαι τὰς κακὰς συνεπείας, καί, ἂν δὲν μὲ ἐκράτῃ ἐνίοτε ὁ φόβος τοῦ πολιτικοῦ νόμου καὶ ἡ ἐντροπὴ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐγὼ δὲν εἰδέω μὲχρι ποῦ θὰ προέλθωσι. Ὡς καὶ βλῆπεις ἡ οὐδαιώδης ἀνάπλασις πολὺ ἀπῆλθε ἀπὸ ἐμὲ.

Ἐπειδὴ δὲ ἀκούσας τὴν ἐλικρινῆ τοῦ φίλου ἱατροῦ ἐξομολόγησιν καὶ εἶπον εἰς αὐτόν: — «Ἀλλὰ διὰ τί, ὡς νῆαρε ὁπαδὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἔχεις τόσην ἀδιαφορίαν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀναπλαστικῆς;» — «Τί νὰ σοι, εἶπω, φίλε μου; μοι ἀπήντησεν. Ἐκαστος ἐνδιαφέρεται κυρίως διὰ τὸ ἔργον τὸν ὁ ἱατρός διὰ τὰ ἱατρικὰ του, καὶ ὁ ἀστρονόμος διὰ τὰ ἀστρονομικά του, καὶ ὁ ἀναπλαστικὸς διὰ τὰ ἀναπλαστικά του.» — «Διαρρήματα, ἱατρε μου, τῷ ἀπήντησα. Πλείστα εἶνε τὰ ἔργα, διὰ τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἐνδιαφερόνται σπουδαίως ὁ ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἀτομικὰ καὶ τὰ οἰκογενειακά καὶ τὰ κοινωνικά καὶ τὰ πολιτικά» ἀλλὰ πρὸ πάν-

των ἕκαστος ἄνθρωπος δύο ἔχει ἔργα, διὰ τὰ ὅποια ὀφείλει μάλιστα νὰ ἐνδιαφερόνται, τὸ ἔργον τοῦ βιοπορισμοῦ του καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀναπλαστικῆς αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοίων του, ὑπερ καὶ τὸ πάντων σπουδαιότατον. Μὲ τὸ ἐν τρέφει καὶ συντηρεῖ ἑαυτὸν καὶ τοὺς οἰκεῖους του καὶ ἐκασφαλίζει τὸ μέχρι τοῦ τάφου μέλλον του ἐντυχές, μὲ τὸ ἄλλο τρέφει καὶ συντηρεῖ καὶ μορφώνει καὶ τελειοποιεῖ πνευματικῶς ἑαυτὸν καὶ τοὺς περὶ ἑαυτὸν καὶ παρασκευάζει εὐδαιμον τὸ αἰώνιον μέλλον του. Μὲ τὸ ἐν αὐξάνει τὸ χρῆμά του καὶ ἔχει νὰ εὐεργετῇ περισσότερον τοὺς ὁμοίους του μὲ τὸ ἄλλο ἀναπτύσσει τὸ πνεῦμά του, ὥστε νὰ δύναται νὰ εὐεργετῇ πλείοτερον πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς τοὺς ὁμοίους του. Τὸ δὲ ἔργον τῆς ἀναπλαστικῆς εἶνε τόσον ἀνώτερον τοῦ βιοποριστικοῦ, ὥσον ἀνώτερος εἶνε ὁ ἠθικὸς καὶ πνευματικὸς πλοῦτος, τὸν ὁποῖον μᾶς φέρει τὸ πρῶτον, ἀπὸ τὸν ὀλίγον πλοῦτον, τὸν ὁποῖον μᾶς φέρει τὸ δευτέρον, καὶ ὥσον τιμιώτερον εἶνε τὸ αἰώνιον μέλλον, τὸ ὁποῖον ἐκασφαλίζει ἢ κατὰ Χριστὸν ἀνάπλασις, ἀπὸ τὸ πρόσκαιρον μέλλον, τὸ ὁποῖον νομίζομεν ὅτι ἐκασφαλίζομεν μὲ τὰ κέρδη τοῦ βιοπορισμοῦ. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε πνεῦμα καὶ σῶμα, καὶ πρῆναι νὰ ἐργάζεται καὶ διὰ τὰς δύο οὐσίας τὸν πλείοτερον διὰ τὸ πνεῦμα, ὡς ἀνώτερον, καὶ ὀλιγώτερον διὰ τὸ σῶμα, ὡς κατώτερον. Τὸ διὰ τὸ πνεῦμα ἔργον εἶνε τὸ ἔργον τῆς ἀναπλαστικῆς, τὸ δὲ διὰ τὸ σῶμα ἔργον εἶνε τὸ ἔργον τοῦ βιοπορισμοῦ. Ὅστις θέλει νὰ εὐδαιμονῇ ἁρτίως, πρέπει οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο νὰ παραμελῇ, ἀλλὰ ἀμφοτέρω μὲ φιλοπονίαν νὰ ἐργάζεται.

ΠΙΣΤΙΣ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΠΡΩΤΟΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΑΛΑΣΙΝ

— «Ὅλα αὐτά, τὰ ὅποια μοι λέγεις, ἀπήντησεν ὁ ἱατρός, εἶνε πολὺ ὀρθὰ καὶ πολὺ λογικά, ὅταν πιστεύῃ τις εἰς τὰς ἀρχάς, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναχωρεῖς. Ὅταν ὅμως ὑπάρχῃ ἀπιστία ἢ ἀμφιβολία εἰς τὰς ἀρχάς σου, τότε οἱ λόγοι σου οὐδεμίαν ἔχουν δύναμιν. Ἀκριβῶς τοῦτο συμβαίνει τώρα εἰς τὴν ψυχὴν μου. Μοι λέγεις νὰ ἐργασθῶ διὰ τὸ αἰώνιον μέλλον μου. Ἀλλ' ὑπάρχει τοιοῦτον μέλλον δι' ἐμὲ καὶ τοὺς ὁμοίους μου; Μοι λέγεις νὰ ἀναπλασθῶ κατὰ Χριστὸν ἀλλ' ἂν δὲν ὑπάρχῃ τὸ αἰώνιον μέλλον, τί τὴν θέλω τὴν κατὰ Χριστὸν ἀνάπλασιν; Ἡ ἂν πρὸς στιγμὴν παραδεχθῶ ὅτι πράγματι ὑπάρχει μέλλον αἰώνιον, εἶνε ὅμως ἀφέντως ἀπαιτούμεν ἢ κατὰ Χριστὸν ἀνάπλασις δι' αὐτό; Μόνον ὁ εἰς Χριστὸν πιστεύων καὶ συμμορφούμενος μὲ τοὺς νόμους του θὰ εὐδαιμονήσῃ αἰώνως; Ὁ δὲ μὴ πιστεύων καὶ μὴ πράττων εἶνε ἀληθὲς ὅτι διὰ τοῦτο αἰώνως θὰ κολάζεται; Σὺ εἰς τὴν ψυχὴν σου ἔχεις τοιαύτην πίστιν καὶ

διὰ τοῦτο τόσον μεγάλως ἐκτιμᾷς τὴν κατὰ Χριστὸν ἀνάπλασιν, καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ἐπόμενον νὰ ἔχῃς τόσον δι' αὐτὴν ἐνθουσιασμόν. Φρονῶ ὅτι καὶ ἐγὼ καὶ πᾶς ἄνθρωπος ἴσως θὰ εἴχομεν τὸν αὐτὸν διὰ τὴν ἀνάπλασιν ζήλον, ἂν εἴχομεν τὴν αὐτὴν πίστιν εἰς τὰς ἀρχάς σου. Ἀλλὰ τί νὰ σοι εἶπω, φίλε μου; τὴν πίστιν αὐτὴν δὲν τὴν αἰσθάνομαι εἰς τὴν καρδίαν μου εἶνε ἀληθὲς ὅτι δὲν ἀπέβηλον φυσικῶς τὰς πεποιθήσεις τῶν πατέρων μου πηγάνας καὶ ἐγὼ ἐνίοτε εἶνε τὴν ἐκκλησίαν, καί ποτε καὶ ἐγὼ ἐνίοτε τὸν σταυρὸν μου, νηστεύω καὶ ἐγὼ ἐνίοτε τὴν μεγάλην Παρασκευὴν καὶ συνοδεύω τὸν ἐπιτάφιον, ἔχω ὅμως τώρα πέντε ἢ ἕξ ἔτη νὰ κοινωνήσω ἢ δὲ πίστις τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν ἐσβεσθῇ ἀκόμη, εἶνε ἀληθὲς, εἰς τὴν καρδίαν μου, ἀλλὰ τὸ πῶς τῆς εἶνε τόσον ἀσθενὲς καὶ εἰς τόσην αἰθάλην κεκρυμμένη, ὥστε οὔτε κἂν μὲ θεομαίνει οὔτε κἂν μὲ κινεῖ. Ἴδου διὰ τί οἱ θεομοὶ ὑπὲρ τῆς ἀναπλαστικῆς λόγοι σου δὲν ἔχουν καμμίαν ἐπ' ἐμοῦ δύναμιν.

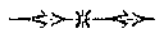
— Αὐκὸν, ἱατρε, τῷ εἶπον, εἶμαι ἑτοιμος νὰ συζητήσω μετὰ σοῦ ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν. Εἶνε τόσον συμφέσταται αἱ ἀλήθειαι τῶν εἰς τὴν διάνοιάν μου, ὥστε πιστεύω εἰς αὐτάς περισσώτερον ἢ ὅσον πιστεύω εἰς τὴν ὑπαρξίν μου, ἢ ὅσον πιστεύω ὅτι τὸν ἔχω τώρα ἐνώπιόν μου καὶ ὁμιλῶ μὲ τὸν φίλον μου ἱατρόν. Φρονῶ δὲ ὅτι ἡ συζήτησις μας θὰ ἀναρριπίσῃ τὸ κεκρυμμένον εἰς τὴν καρδίαν τοῦ φίλου μου πῶς καὶ θὰ ἔχωμεν οὕτως ἐν αὐτῷ ἕνα μετὰ ζήλου ἐργάτην τῆς ἀναπλαστικῆς. Συνομολογῶ ὅτι εἶνε πολὺ λογικώτατα ὅσα εἶπες, ἱατρε. Ἀληθὲς τὸ ἔργον τῆς ἀναπλαστικῆς οὔτε νὰ τὸ ἐκτιμήσῃ οὔτε νὰ τὸ ἐργασθῇ τις εἶνε δυνατόν, ἂν δὲν πιστεύῃ πρῶτον εἰς τὰς χριστιανικὰς ἀρχάς. Καὶ ὅσον μᾶλλον πιστεύει, τόσον μᾶλλον ἐργάζεται τις. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ εἶπον ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου πρέπει τις νὰ ἀναχωρονησῇ τὴν πίστιν τῆς καρδίας του.

Ἦτοιμίζετο νὰ ἀπαντήσῃ ὁ ἱατρός, ὅταν δύο φίλοι του, διερχόμενοι ἐκείθεν τὸν ἐκάλισαν. — Χαῖρε, φίλε, μοι εἶπε τότε ἀπερχόμενος. Μετὰ 15 ἡμέρας ἐδῶ πάλιν νὰ συναντηθῶμεν διότι σήμερον ἀναχωρῶ εἰς τὰ λουτρά τῆς Αἰδης. Ἐχω πολὺν ἐπιθυμίαν νὰ συζητήσωμεν τὰ πάντα μέχρι τῶν τελευταίων λεπτομερειῶν.

Ὁ ἱατρός ἀνεχώρησεν, ἐγὼ δὲ ἐσκέφθην ὅτι καλὸν θὰ ἦτο μετὰ τοῦ περὶ ἀναπλαστικῆς ἁρμότου μου νὰ συνδημοσιεύσω καὶ τὸν μετὰ τοῦ φίλου μου διάλογόν μου. Ἐπειδὴ δὲ πιστεύω ὅτι καὶ πάντες οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἀναπλαστικῆς» μετὰ πολλῆς περιεργείας καὶ προσοχῆς θὰ παρακολουθήσωσι τὰς μετὰ τοῦ

ιατροῦ συζητήσεις, διὰ τοῦτο θὰ προθυμηθῶ καὶ ἐγὼ νὰ προβῶ εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, ὥπως εὐχαριστήσω τὴν περιέργειαν καὶ τὴν προθυμίαν τῶν φίλων μου. Εἰς τὴν Β' λοιπὸν ἀναπλαστικὴν μελέτην θὰ ἔχομεν τῆς συζητήσεως τὴν συνέχειαν.

Κ. Α. Διαλεισμός

Η ΧΑΡΑ ΠΟΥ ΚΑΤΟΙΚΕΙ;

Α'.

Τὴν καλὴν μου φίλην πανταχοῦ ζητῶν
τρέχω ἄνω, κάτω καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ
πάντα ἀπαντῶνται φίλον ἐρωτῶν
Ἡ χαρὴ ποῦ ἔρα, φίλε, κατοικεῖ;

Ἦλθον εἰς ἀνέκτων μέγαρ' ὕψηλ',
ἦλθον εἰς καλὸς ταπεινὸς πτωχῶν,
ἦλθον εἰς ἀσφόδους καὶ σαρύρας, ἔλλα
πάντοθεν ἐπήλθον μηδαμὸς τυχόν.

Λέγω κατὰ πρόεικα καὶ κατὰ θυμὸν,
ὅταν μετιδῶσαι ἦψις που φανῇ,
μὴ ἐδῶ ἢ φίλη κατοικεῖ ἡμῶν;
καὶ περιεργεῖς τάς τις με κοιτῇ.

Πλὴν ἡ μετιδῶσα πρὸ μικροῦ μυρτῆ
αἴφνης ἐλλοιδῶται, αἴφνης θαλερὸν
δάκρυ διαβρέχει ὅψιν κατηφῆ,
ἡ ψυχὴ δ' ἐκπέμπει σόονον φλιβερόν.

Ὅχι, τὴν τοιαύτην πρὸςκαίρου χαρὴν
δὲν ζητῶ, δὲν θέλω, μόνον ἀμυγῆς
ἢ χαρὴ με τέρειν' ἔλλα καθαρὸν
τὴν χαρὴν δὲν εἶδον οὐδαμὸς τῆς γῆς.

Β'.

Ἄχθος μέγα λύπης φέρων κατεκλήθη
καὶ ἀπενομήθη, ὅσοι δὲ γλυκὺ
θεωρῶ κατ' ὕπνου, πῶς συνεννοήθη
βλέπον τὴν χαρὴν μου, βλέπω καὶ οἰκτεῖ.

Ἰστέα' ἐμπροσθέν μου ἄγγελος ὡραίος
μὲ πρῶτον σώμα, μὲ χρυσὴν περικεῖ
σιωπῶν δεικνύει πρὸς τὸ ἄνω τόπος,
ἔπειτα μοι λέγει, «Ἰδε ἡ χαρὴ».

Ἡ φωνὴ του ἦτο ἡδονῆς μεγαλὴ
ἔστρεψα τὰ βλέμμα πρὸς τὴν οὐρανὸν
καὶ σιγὴν παρέστη πρὸ ἐμοῦ ἔγχα
εἶδον, ὅλον θέαμα! εἶδον φαινόμην!

Τὸ νὰ περιγράφῃ ἀνθρώπινη γλώσσα
εἰς ἀνθρώπων ὅσα θὰ ὀφθαλμοὺς
καὶ ψυχὴ δὲν εἶδον οὐδεμίαν ζωὴν
δυνατὸν δὲν εἶπε τοῦτο οὐδαμῶς.

Τοῦτο μόνον λέγω. Εἶδον κάποιον ἄλλον
πῶς δικαίον πνεῦμα τοῦτον κατοικεῖ
τῆς χαρῆς τὸ δέντρον αἰωνίως θάλλων,
αὐτὴν ταύτην εἶδον τὴν χαρὴν ἐκεῖ.

Ὁ ἑαυτὸς μου τότε ἄγγελος μοι εἶπε
—Ἀνθρώπε, μὴ ζήτησιν μόνον ἐπὶ γῆς
τὴν χαρὴν, ἐνταῦθα ἡδοναὶ καὶ λύπαι
μόνον ἐκεῖ ὅσα θέλει ἀμυγῆς.

Ἐν τῇ γῇ δ' ἐκείνῃ ἐπὶ πολλὸν χαίρει
καὶ πρὸς τὴν τελείαν φέρεται χαρὴν
ὅστις πῶς ἐξῆλθεν ἐν ἀγάπῃ φέρει
καὶ ἐλπίδος βλάστην τρέφει ἀνθρώπων.

Ὁ φρονῶντες ὅτι μόνον εἰς τὰ πλούτη,
μόνον εἰς τὴν δόξαν καὶ εἰς τὴν τιμὴν
ἢ χαρὴν ἀπέρχεται κατοικῶσα αὐτοῖς
εἴτε πλουσιώτερον καὶ τοῦτον ἄνθρωπος.

Ὅσοι μὴ ἀπολαμβάνει τὴν τρυφὴν ἁπλῶς,
ἀγαπῶν, πιστεύων καὶ ἐλπίζων αὐτῷ,
δέχεται τοῦ βίου τούτου τὴν κοιλίαν
καὶ πορεύεται ὅπου ἡ χαρὴ ἢ αὐτῷ.

Γ'.

Ἐλθέ, τὸ ὄνομα ἔλλα ζῶντος
ἢ ἀνέμεναις τὸν μέναι ἢ γλυκαίης,
καὶ διακηρύττει ὅτι ἡ χαρὴ
ἔσται τῶν δικαίων αἰωνίως αἰωνίως.

Κ. Α. ΔΙΑΛΕΙΣΜΟΣ

Ο ΙΕΡΕΥΣ

Β'.

Πρὸς τὴν μεγίστην ἀποστολὴν τῆς θρησκείας
ἀνάλωτος εἶνε ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἱερέως, ὅστις
εἶνε ὁ λειτουργὸς αὐτῆς. Εἶνε ἱερὸν τι ὁ δι-
δάσκαλος, εἶνε σεβαστὸν τι ὁ δικαστής, εἶνε
μέγα τι ὁ βασιλεὺς. Ἀλλ' ἱερώτερον, σεβαστό-
τερον, μεγαλειότερον πόντον ταύτων εἶνε ὁ ἱε-
ρεὺς. Τὸ ἱερὸν ὅπως ἀληθεύς ἱερεὺς εἶνε τι-
μιώτερον τῆς διακονίας ἀπολὸς ἐνὸς βασιλέως.
Τὸ καλυμμένον ἐνὸς ἀξίου λειτουργοῦ τοῦ
ὀφίστου ἀξίζει ὑπερὶ τὸ ἀδικαιώτερον στέμμα
ἐνὸς ἀντοκρατόρος. Κάρολος ὁ μέγας ὡς κύψη
ἐνώπιον βασιλεῖον τοῦ μεγάλου.

Ὁ ἱερεὺς ἐκάλει τοὺς ἱερεῖς φῶς, τοὺς
ἐκάλει προσηύει καὶ ἔλας. Αἱ προσηυμέναι
αὐταὶ ἀνέκαυσαν εἰς αὐτὸν τὸν θεόν.

Ἡ ζωὴ ἡμῶν εἶνε ὁδοποιρία, ὁδοποιρία ἐν
τῇ προσκαίρου ζωῇ πρὸς τὴν αἰωνίαν ζωὴν.
Ἐν τῇ ὁδοποιρίᾳ ταύτῃ χειροποιῶν ὁ θεὸς
ἔταξεν ἡμῖν τὸν ἱερέα.

Ὁ διδάσκαλος ἀπτεται κυρίως τῆς δικαιοσύνης
ὁ ἱερεὺς ἀπτεται κυρίως τῆς καρδίας, ἥτις εἶνε
τὸ κέντρον τοῦ ἀνθρώπου, τὸ κέντρον τῆς γῆς
ἡμῶν.

Ὁ δικαστὴς δικάζει περὶ τῶν τοῦ ἀνθρώ-
που, χρημάτων, τιμῶν. Ὁ ἱερεὺς δικάζει
αὐτὸν τὸν ἀνθρώπον.

Ὁ ἀντοκράτωρ ἔχει σωμάτων, ὁ ἱερεὺς
ἀγρυπνεῖ ἐπὶ συνειδήσεων.

Ψυχὴ τις εἶνε συγκαταλλημὴν εἰς τὸν βόρ-

βορον. Τίς θὰ τὴν βοηθήσῃ ν' ἀπαλλαγῇ; ὁ
ιερεὺς.

Συνειδήσεις τις εἶνε νεοανακωμένη. Τίς θὰ τὴν
βοηθήσῃ νὰ ἐξερεσθῇ; ὁ ἱερεὺς.

Καρδία τις εἶνε ἐξηγομένη. Τίς θὰ τῇ
εἴπῃ «πράνθητι»; ὁ ἱερεὺς.

Ἐνέ τις ἀπειθήσῃ. Τίς θὰ τὸν ἐπιτιμήσῃ;
ὁ ἱερεὺς.

Ἐνέ τις ἔρπαξ. Τίς θὰ τὸν ἐλέγξῃ; ὁ ἱερεὺς.

Ἐνέ τις ὀργίλος. Τίς θὰ τὸν χαλεπαγωγῇ;
ὁ ἱερεὺς.

Ἐχει τις ἀνάγκην νὰ ἐκχύσῃ τοὺς πόνοους
τῆς ψυχῆς του. Τίς θὰ τοὺς ἀκούσῃ; ὁ ἱερεὺς.

Πρόκειται νὰ ἐπουλωθῇ πληγὴ τις τῆς καρ-
δίας. Τίς θὰ τὴν ἐπουλώσῃ; ὁ ἱερεὺς.

Πρόκειται νὰ ἀκούσῃ τις τί ὑποφέρει ὁ πτω-
χὸς ἐκείνος οἰκογενειάρχης, ἡ πτωχὴ ἐκείνη
χήρα, τὸ πτωχὸν ἐκεῖνο ὄρφανόν. Τίς ὁ κα-
ταλλήλοτερος νὰ τὸ μάθῃ; ὁ ἱερεὺς.

Πρόκειται εἰς τὸν ἀκοινώτητον λεπρὸν νὰ δοθῇ
παράμυθία τις. Τίς θὰ τὴν δώσῃ; ὁ ἱερεὺς.

Πρόκειται εἰς τὰ ὅσα τοῦ θυήσκοντος νὰ
ἡγήσῃσι δῆματά του αἰωνίου ζωῆς. Τίς θὰ
τὴν προσφέρῃ; ὁ ἱερεὺς.

Ὁ ἱερεὺς, ἀλλ' ὁ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἱερεὺς,
εἶνε ὁ μεγαλειότερος σκαπανεὺς τοῦ πολιτισμοῦ
καὶ ὁ ἀποτελεσματικώτερος ἐργάτης τῆς προό-
δου καὶ τῆς εἰρήνης. Ἄν ὁ ἔξω, ἐν τῇ κοινο-
νικῇ σφαίρᾳ, βίως τῶν ἀνθρώπων εἶνε ἡ ἐξω-
τερικέστερος τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν ἡθικῆς κατα-
στάσεως καὶ διαθέσεως, ὁ ἱερεὺς, ἐκλειμμένον
μενος τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, καθαρῶς, ἐξαγνί-
ζων, ἀνακατασκευάζων, ἀνέλκων αὐτόν, πολεμεῖ τὸ
κακὸν ἐν αὐτῇ τῇ πληρῇ του καὶ φέρει τὴν δι-
καιονομίαν, τὴν ἡθικότητα, τὴν ἀρετὴν, τὴν
ἀγάπην ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀφοῦ προηγουμένως
ἔφραξε αὐτὰς ἐν ταῖς ψυχαῖς.

Ἡ ἀνδοθεὶς ἔρα τοῦ κλήρου τῆς ὁρθοδό-
ξου ἡμῶν ἐκκλησίας καὶ ἡ βελτίωσις αὐτοῦ
καὶ ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς του καὶ ὑπὸ
τῆς ἐξόχου σημασίας καὶ δυνάμεως τῆς θρη-
σκείας ἡμῶν ἐπιβάλλονται. Καὶ εἶνε τόσῳ
μᾶλλον ἐπείγουσα, καθόσον ἐν ταῖς ἡμέραις
ἡμῶν ἀπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου
ἡ ἡθικότης καὶ εἰρηνευτικὴ δύναμις τοῦ κλή-
ρου καὶ τῆς θρησκείας κατενοήθησαν καὶ ἐξε-
τιμήθησαν ἐπαρκῶς, καὶ ἡ περὶ ἀνυποχώσεως
τοῦ κλήρου μέριμνα ἀποτελεῖ μίαν τῶν κρα-
τίστων μεριμνῶν τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν.

Εἰς τοιοῦτον θεῖον ζῆλον, εἰς τοιαύτας ὑψη-
λὰς ἐμπνεύσεις, εἰς τοιαύτας σωτηρίους ιδέας
ἀφελείται ἡ ἴδρυσις τοῦ «Ἱερατικοῦ Συλλό-
γου» τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ τῆς ἡμετέρας νή-
σου. Δὲν πρόκειται βελτίως οὐδὲ εἶνε δυνα-
τὸν διὰ μίαν ν' ἀναχθῇ ὁ κλήρος ἡμῶν εἰς
ιδεώδη περιωπῆν. Ἀνάγκη ὅμως εἶνε καὶ δύ-
ναται ν' ἀναχθῇ εἰς περιωπῆν ὁπωσδήποτε

σεβαστὴν καὶ νὰ παρασκευάσῃ βαθμηδὸν μί-
λον ἀντάξιον αὐτοῦ. Τὸ κατ' ἐμέ, δὲν συμ-
φωνῶ μετ' ἐκείνων, οἵτινες, ἐπεικέεις, ὅταν
κοινωνοὶ αὐτοῦ καὶ τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν,
τοὺς λήτους καὶ τοὺς κεραινοὺς ἐκνοοῦσι νὰ
χρησιμοποιοῦσιν κατὰ τῶν κεραιλῶν τῶν ἱε-
ρέων. Ὁ ἱερεὺς ἐξέρχεται καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν
κόλπων τῆς κοινωνίας, μὲ τὰ ἥθη αὐτῆς
ἐτράφη, μὲ τὰ φρονήματα αὐτῆς ἠύξησεν, αὐ-
τῆς τὰς ιδέας ἐποτίσθη, ὅταν δὲ ἡ κοινωνία
δὲν λατρεύῃ ὑψηλὰς ιδεώδεις καὶ δὲν ἐμπνέται
ὑπὸ φρονήματων εὐγενῶν, ν' ἀπαιτῇ τις παρὰ
τοῦ ἱερέως προσδόντα, τὰ ὅποια δὲν προσέλα-
βεν οὔτε ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας του
οὔτε ἐν τοῖς κόλποις τῆς ἐν ἡ ἕξης κοινο-
νίας, εἶνε ἀπαιτήσις ὑπερβολικὴ καὶ ἀλόγιστος.
Ἐποστηρίζω ὅμως καὶ φρονῶ ἀδυστάκτως, ὅτι
ἐκαστος τῶν ἀνθρώπων καταλαμβάνων ἀρχὴν
τινα καὶ περιβαλλόμενος ἀξιώματι, καθήκον
ἐξῆν νὰ ἐννοήσῃ τὴν θέσιν του καὶ τὴν
ἀποστολὴν του καὶ νὰ διεκδικῇ ὁπωσδήποτε
ἀντάξιον τοῦ ὕψους αὐτοῦ, ἐγκαταλείπων
ἐξῆς καὶ συστήματα, τὰ ὅποια, γελοιοποιοῦνται
αὐτὸν δὲν ἐγείρουσι μόνον τὴν πρὸς τὸν
ἴδιον ἀηθίαν, ἀλλὰ παρεισάγουσι βαθμηδὸν
τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν περιφρόνησιν καὶ
πρὸς αὐτὸ τὸ ἀξίωμα, οὗ ἐκλήθη ἀντιπρόσω-
πος, ψυχρότητα καὶ περιφρόνησιν ἀξιοθρή-
νητον καὶ ὀλεθρίαν, ὅταν τὸ ἀξίωμα τοῦτο
συμβαίνει νὰ ᾔηται τὸ ἱερατικόν. Ἱερεὺς βα-
πτίζων μόνον καὶ μυρώνων, διαπληκτιζόμενος
κατὰ τὴν θέσιν ἱερουργίαν, ἀρολογῶν καὶ
χασμάμενος ἐν τοῖς κεραινοῖς, εἶνε θέλημα
ἡμισυ ἐποικοδομητικὸν καὶ διδασκαλικόν. Ἱερεὺς
ἀπ' ἐναντίας σώφρων τοῦλάχιστον, σεμνός,
κάσμιος, φειδόμενος τῆς γλώσσης του, ἀγα-
πῶν τὸν συλλειτουργόν του, ἀναστρεφόμενος
ἀδελφικῶς μετ' αὐτοῦ, τιμῶν τὸ ἀξίωμα του,
ζητῶν ν' αὐξήσῃ τὰς γνώσεις του ἐφύσον δυ-
νατὸν, διδάσκων ἂν ἔχι διὰ τοῦ λόγου, ὑπερ-
ἔσως δὲν δύναται, τοῦλάχιστον διὰ τοῦ παρα-
δείγματος του, ὅπερ δύναται, καὶ τὴν ἐν τῇ κοι-
νωνίᾳ θέσιν του βελτιοῖ καὶ ἀνυψοῖ καὶ τὴν
θρησκείαν καθιστῇ σεβαστὴν, ἔχι δὲ μόνον τὰς
πύλας τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀνοίγει πρὸς τοὺς
πιστοὺς, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κόσμῳ τοῦτο πρό-
καλεῖ μεταξὺ αὐτῶν ἀφθόγους τοὺς κεραινοὺς
τῆς δικαιοσύνης τῆς ἀγαθοεργίας, τῆς ἀγάπης.
Διότι ἡ κοινωνικὴ ἀναμόρφωσις καὶ βελτίω-
σις—μὴ λησμονώμεν ποτὲ τοῦτο—εἶνε ἀδύ-
νατος κατὰ τὰ μᾶλλον οὐσιώδη καὶ μᾶλλον
ἐνδιαφέροντα αὐτῆς σημεῖα ἄνευ τῆς ζωοποιῶς
καὶ ἡθοποιῶς ἐπιδράσεως τῆς θρησκείας, ἐπο-
μένως καὶ ἄνευ τῆς ἀναμορφώσεως καὶ βελ-
τιώσεως τοῦ λειτουργοῦ αὐτῆς, τοῦ ἱερέως,
τοῦ κλήρου ἐν γένει.

Τὴν βαθμιαίαν ταύτην ἀναμόρφωσιν καὶ

βελτίωσιν τοῦ κλήρου ἡμῶν, ἥτις εἶνε κεκλημένη ν' ἀσκήσῃ μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τὴν ἡθικὴν ἀναμόρφωσιν τῆς κοινωνίας ἡμῶν, σκοποῦσιν ἰδίως οἱ ἐργάταις ἰδρυθέντες «*Ιερατικοὶ Σύλλογοι*». Τοῦ γεγονότος τούτου ἡ μνήμη ἔσται αἰδώς καὶ ἀλησμόνητος. Τὴν δὲ καὶ ἐπαινος καὶ δόξα εἰς τοὺς σπουδαίους ἡμῶν Μητροπολίτας καὶ ποιμενάρχας τοὺς ἰδρυτάς καὶ ἀρχηγούς τῶν τοιούτων Συλλόγων, δίδει διὰ τῆς ἰδρύσεως ταύτης προσφέρουσιν ὑψίστην ἐξάρχην εἰς ἕλκον ἡμῶν τὴν πατρίδα καὶ ἐν ταῖς καρδίαις ἐκόντων ἡμῶν καὶ τῶν ἐπιγενησομένων γενεῶν κατέκτησαν ἔκφρατα καὶ ἀπαράγραπτα δικαιώματα σεβασμοῦ, ἐγγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης.

Μ. Γαλανός.

Διόβοντες ἐσχάτως τὸ ἐν τῇ πόλει Aquila τῆς Ἰταλίας ἐκιδόμενον περιοδικὸν «*Litteratura Montanara*» εὐχαρίστως μεταφέρωμεν ἐξ αὐτοῦ εἰς τὰς στήλας τῆς «*Μουσικῆς*» τὰς περὶ τῆς ἐν τῇ Λέσχῃ Μινω-να ὁμιλίας τοῦ κ. Γ. Σκαλτσούνης, ἣν τόσον διαφώτισεν ὁ ἱταλικὸς τύπος, κρῖσις τῆς εὐδοκίμου ἱταλίδος συγγραφέως κ. Argelia Butti. Ἰδοὺ αὐταί :

ΜΙΑ ΟΜΙΛΙΑ ΕΝ ΤΕΡΓΕΣΤΗ.

ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ,
ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΣ ΑΗΜΟΣΙΥΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΤΡΙΕΤΙΑΣ.

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ Δρ. Γ. ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗ

Διαβάνο τὴν τιμὴν νὰ πληροπορήσω τοὺς εὐγενεῖς ἀναγνώστες τοῦ συμπαθοῦς τούτου περιοδικοῦ περὶ τινος ἐνδιαφέροντος ἀναγνώ-σματος γενομένου τὴν ἐσπερὴν τῆς 18ης Ἀπριλίου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἡμετέρας Ἀθηνῶν, ὑπὸ τοῦ διασημοῦ διδάκτορος κ. Γεωργ. Σκαλτσούνης, τοῦ τοσοῦτον εὐμενῶς γνωστοῦ τοῖς καλλιεργηταῖς τῶν εὐγενῶν καὶ σπουδαίων ἐπιστημῶν διὰ τὸ ἀξιολογώτατον αὐτοῦ σύγ-γραμμα «*Ο Ἀνθρώπος καὶ ὁ Ἕλκον*» δημο-σιευθὲν τὸ 1882.

Κατὰ τὰ ἔτη, ὅτινα διήλθε ξενιζόμενος, ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος ἐν τῇ ἡμετέρῃ πό-λει, ἀνέβη ἐπανειλημμένως ἐπὶ τῆς ἔδρας τῆς ἡμετέρας λέσχης Ἀθηνῶν, ἵνα πολεμήσῃ μετὰ σοφοῦ καὶ ἐνθέρμου λόγου τὴν λίαν ἐνδιαφέ-ρουσαν αἰτίαν τοῦ πνευματισμοῦ.

Ὅταν τις διὰ φωνῆς ἐμπνευσμένης ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐρχεται, μὲ τὸ κύρος αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης, νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὰς ἀγαπητο-τέρας ἐνοφάσεις τῆς ψυχῆς ἡμῶν, αἰσθανόμε-θα τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀπονεύωμεν αὐτῇ εὐ-

χαριστίας. Καὶ πᾶσα ὁμιλία, πᾶν σύγγραμμα τοῦ κ. Σκαλτσούνης, δύναται τις καλῶς νὰ εἰ-πῇ, ὅτι εἶνε ἓν λαμπρὸν ἔργον. Οὐχὶ κενοδο-ξία συγγραφῆς, οὐχὶ πᾶθος τέχνης ἢ ἐκλῆ-διανοητικῆ ἀνέγχε ἰσοδοῦται αὐτῶν, ὥστε νὰ λαμβάνῃ ἐκὰς χεῖρας τὸν κλέρον· ὁ λόγος αὐ-τοῦ εἶνε λόγος ἀποστάλου, φιλευνθρώπου, φι-λόφρονος· ἐντεῦθεν ἡ εὐλογιστία, ἡ δύναμις, ἡ ἀποστηρικτικὴ αὐτοῦ.

Περικριζόμενος ὢν ὑπὸ μεγάλης καὶ σπα-νίας ὁρμητικότητος ὁ κ. Σκαλτσούνης κατέ-χεται πάντοτε ἵνα καταπολεμῇ τοὺς ὀλισθῆς ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πεδίου, διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν ὀπλῶν, προλαμβάνων τὴν ἀντιπῆ-ν, μὴ ἢς πάντοτε κηρύττουσιν ἀναρμό-διον οὐνοδότην, ὥστε ἡδέως προσβλέπει αὐ-τοὺς μὲ μόνον τὰ ὄπλα τῆς λογικῆς καὶ τοῦ αἰσθητικῆς.

Αὐτὸ ἐν ὁράματι ἐκείνης τῆς ἐπιστήμης καὶ αὐτῆς ἐκείνης τῆς πείρας, ἥς ἀνακηρύττουσιν αὐτοὺς διασώτας, ὁ κ. Σκαλτσούνης ἀνα-σχεύεται ὅτι ἐκείνοι νομίζονται ὡς βίβαν καὶ θετικὸν διὰ τὸν ὅτι τὸν ἐπιστημονικὸν πειραμάτων τῶν ἐπιφανεστέρων φυσιοδιδόνων πολεμῇ αὐτοὺς τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν, καὶ μὲ τὰς λέξεις τοῦ ἰδίου Virchow λέγει αὐ-τοῖς : «*Εἶνε αἰετὶς ἐπὶ τίλους νὰ ἐκδιώξωμεν ἐκ τοῦ κύκλου τῆς ἐπιστήμης τὰς ἀπλὰς ὑπο-θέσεις*».

Ἐν τῇ πολυμοσίᾳ αὐτοῦ φημιτοῦ ὁ κ. Σκαλτσούνης ὁμιλεῖ μετὰ σαφούς καὶ ἐξη-κριβωμένου λόγου περὶ πάντων τῶν σπουδαί-ων ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων τῶν δη-μοσιευθέντων ἐν τῇ τελευταίᾳ τριετίᾳ καὶ ἀ-φορώντων εἰς τὸ σπουδαῖον πρόβλημα τῆς τοῦ ἀνθρώπου καταγωγῆς· ἐκ δὲ τῆς σοφῆς αὐτοῦ προσηκόντος προόδου, ὅτι ἐξορρίζονται ἐκ τοῦ πεδίου τῆς ἐπιστήμης ἡ θεωρία τῆς ἀπομέ-του γενέσεως καὶ ἡ διδασκαλία τῶν τῆς ἐξέ-λεως ὑποθέσεων.

Ἡρότατο ἐκ τῶν σπουδαίων δημοσιεύσεων τοῦ λαμπροῦ φυσιοδιδόνου καθηγητοῦ William Hallinger, μέλους τῆς Ἀκαδημίας τῆς Μεγά-λης Βρετανίας καὶ προέδρου τῆς ἐταιρίας τῶν μικροσκοπικῶν σπουδῶν, ὅστις μετὰ μακρῶς καὶ ἀκριβεῖς ἐρεῖνας ἐφάσκει εἰς τὸ συμπέ-ρασμα, ὅτι ἡ ἀπόγονος γένεσις τῆς ζωῆς εἶνε πρᾶγμα φύσει ἀ-δύνατον.

Ἐκάλειπεν εἰτα περὶ τῶν τελευταίων πειρα-μάτων τοῦ Παστέρ, ὅτινα πολλὰ συνετέλεσαν πρὸς διασφάλισιν τοῦ ζητήματος.

Ὁ Huxley, ὁ Flourens καὶ ὁ Mantegazza, οἵτινες μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων ἐξη-κυλούοντο νὰ παραδέχωνται τὴν αὐτὴν ἀπό-μετον γένεσιν τῶν ἐν τῷ ὄντι, μετὰ

τὰ πειράματα τοῦ Παστέρ ὑπεχώρησαν πληρέ-στατα. Ὁ Flourens ἐρεθεῖς παρῶν εἰς τὰ πειράματα, ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀ-καδημίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρι-σίων ἐργασε τὰδε : «*Ἐγὼ ἐξέφρασα δισταγ-μοὺς περὶ τῆς διδασκαλίας, ἥτις ἀναίρει τὸ δύνατον τῆς αὐτομέτου γενέσεως· ἀλλὰ μετὰ τὰ πειράματα, ὅπερ ἐγένοντο ὑπὸ τὴν ἰδίαν μου ἀντίληψιν, ἐπιβεβαιώ ὅτι εἶνε φύσει ἀδύ-νατος ἡ αὐτόματος γένεσις*».

Ὁ δὲ δόκτωρ Huxley, ὅστις ἐπίσης ἐκλήθη ἵνα ἐκεῖ παραστή, ἐπιστρέφων εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἶπεν : «*Ὁ Παστέρ ἔδωκε τὸ τελευταῖον τραύ-μα εἰς τὴν θεωρίαν τῆς αὐτομέτου γενέσεως*».

Ὁ Mantegazza εἰς τινὰ αὐτοῦ ἐπιστολὴν διευθυνομένην πρὸς αὐτὸν τὸν κ. Σκαλτσού-νην ἐργασεν ἐσχάτως τὰ ἑξῆς : «*Τὰς παποιθή-σεις μου περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ συστήματος, ὅπερ παρεδέχετο τὴν αὐτόματος γένεσιν, ὥστε νὰ ἐκλάβῃτε ὡς προϊστορικὰς, ἐπειδὴ ἀ-πέναντι τῶν προσφάτων προόδων τῆς ἐπιστή-μης ἀφείλουν νὰ ἐγκαταλείψω αὐτὰς ὀριστικῶς*».

Ἡ ζωὴ ἔρα, τὸ λέγουσιν ἡμῖν ἡ ἐπιστήμη καὶ αὐτὴ ἡ πείρα, δὲν εἶνε τι τῆς ὕλης προῖον· εἶνε μυστήριον, ὅπερ διαφεύγει πᾶσαν ἐπι-στημονικὴν ἐρευναν. Πᾶσα ἀπίστευα τῆς ἀν-θρώπινης ἐπιστήμης εἶνε ἀδύνατος οὐ μόνον νὰ παραγάγῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξηγήσῃ ἐν τῇ ζωῇ.

Ἀποδειχθείσης διὰ τοῦ κύρους τῶν μάλ-λων ἐπιφανῶν φυσιοδιδόνων τῆς πλάνης τῆς θεωρίας τῆς αὐτομέτου γενέσεως, ὁ κ. Σκαλ-τσούνης ὁμίλησε περὶ τῶν τελευταίων καὶ μάλλον ἐνδιαφερόντων ἐρευνῶν τῶν προεβου-δύοντων τὰς ἐν τῇ φύσει ἐξελέξεις.

Ἀφοῦ ἀπεδείκνυεν ἡμῖν τὸ ἀναλλοίωτον τῶν εἰδῶν, ἐλθὼν εἰς φῶς ἐκ τῶν μακρῶν καὶ ἀ-νοφερῶν κόπων τῶν φυσιοδιδόνων, μεθ' ὧν ὁ Κυβέρος καὶ ὁ Buffon ματαίως ἐνήργησαν ἵνα ἐπιτύχωσι διὰ τῶν συζυγέων τῶν ἀνη-κόντων εἰς διάφορα εἶδη ἀτόμων εἶδη νέας, ἐ-πειτα ἀνέφερεν ἡμῖν τὰς ὁμοιοτάτας λέξεις, ὅς ὁ Virchow ἐν τῷ ἐπικηδεῖν αὐτοῦ ἐγκω-μῶν πρὸς τὸν Δαρβίνον, ἀπαγγελλόντι εἰς τὴν ἀνθρωπολογικὴν ἐταιρίαν τῆς Γερμανίας, εἶ-πεν ὁμιλῶν περὶ τοῦ προβλήματος τῆς τοῦ ἀν-θρώπου καταγωγῆς : «*Ἡ θεωρία, ἣν πολλοὶ παρεδέχθησαν, καὶ ἣν ὁ ἀνθρώπος παρήχθη ἐξ ἄλλου τινὸς ζωικοῦ ὁργανισμοῦ, οὐδεμίαν ἔχει βάσιν ἐπιστημονικὴν*», ὁ κ. Σκαλτσούνης διέτριψεν ἐπὶ μακρὸν ἐπὶ τῶν πονημάτων τοῦ Blancard καὶ τοῦ Quatrefages.

Ὁ Blancard, ὁ πρῶτος ἐπιζῶν φυσιολό-γος τῆς Γαλλίας, ἐδημοσίευσεν σύγγραμμά τι περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἐμφύων ὄντων, πε-ριέχον τὸ ἀποτέλεσμα μακρῶν μελετῶν περὶ τὴν συγκριτικὴν φυσιολογίαν. Ἰδοὺ δὲ τί λέ-

γει εἰς ἡμᾶς ὁ Blancard. «*Ὁ Δαρβινισμὸς εἶνε ὄνειρον· εἶνε σύστημα ἐκ τῶν προτέρων, ὡς ἀπεδείχθη, ἀναιρούμενον ὅπο τε τῶν πραγμάτων καὶ τῶν νόμων τῆς φύσεως. Ἐγ-καταλείπωμεν τὸ ὄνειρον καὶ ζήσωμεν ἐν τῇ πραγματικότητι τῆς ἐπιστήμης, τῆς ὁδηγούσης ἡμᾶς εἰς τὸ ἀναλλοίωτον τῶν εἰδῶν, καὶ ὁμο-λογήσωμεν ὅτι ἡ ἐπιστήμη εἶνε ἐνύκλιος ν' ἀποκαλύψῃ τοὺς τρόπους καὶ τὴν ἐμφάνειν τῶν ἐμφύων ὄντων*».

«*Καὶ τίς, προκειμένου περὶ τοῦ μεγάλου προβλήματος, ἐξακολουθεῖ ὁ κ. Σκαλτσούνης, τίς, μετὰ τῶν ζώων, ἔχει δικαίωμα ν' ἀ-κούηται μᾶλλον τοῦ προσέδρου Quatrefages, τοῦ μεγάλου φίλου τοῦ Δαρβίνου, ὅστις ἀφιέ-ρωσεν ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον εἰς τὰς μελέτας τῆς ἀνθρωπολογικῆς παλαιοντολογίας ; Καὶ λοιπὸν λαλῶν περὶ τοῦ Δαρβινισμοῦ ὁ Quatrefages οὕτω λέγει : «*Ἐγὼ ἐννοῶ κα-λῶς τὴν γρηναίαν, ἥνπερ ἐξήκωσεν ἡ ἐπιστη-μονικὴ αὐτὴ δοξασία, ὁποστηρικθεῖσα διὰ πο-λυμαθείας εὐφυῶν καὶ εὐγενῶν ἀνθρώπων. Ἀναμφιβόλως ἤθελον ὑποχωρήσει πρὸς αὐτήν, ὡς τόσοι ἄλλοι, ἐάν δὲν εἶχον σχηματίσει τὴν πεποιθήσιν ὅτι τοιαύτης φύσεως ζητήματα πρέπει νὰ ἐπιβεβαιωθῶνται διὰ φυσιολογικῶν καὶ θετικῶν ἀποδείξεων. Ἐσθλῆς ἦδη ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου τῆς διδασκαλίας τοῦ Δαρβίνου, ἐνδόλως ἀνεγνώρισα ὅτι ὁ δόκτωρ συγγρα-φεὺς ἐγκαταλείπων τὸ πεδίου τῆς πραγματικῆ-της εἰσῆλθεν εἰς τὸ τῶν ἀπαράδεκτων ὑπο-θέσεων*».*

Βλέπομεν ἄρα προφανῶς, καὶ τοῦτο ἡ ἐπι-στήμη ἀποδεικνύει εἰς ἡμᾶς, ὅτι τὸ σύστημα τῆς ἐξελέξεως δὲν εἶνε εἰμὴ μεγάλη τις ἰδανι-κὴ κατασκευὴ, προῖον τῆς φαντασίας καὶ οὐχὶ ἐφευρέσεως ἐπιστημονικῆς. Ἡ φύσις κρύπτεται, καὶ οὐδεμία χεῖρ κατορθώνει νὰ ἔρῃ τὸν πέ-πλον τὸν περικαλύπτουσα τὰ βαθεῖα αὐτῆς μυ-στήρια. Πάμπολλοι ἄλλα εἰσὶ τὰ πονήματα, ἔ-περ ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς· ἀλλ' ἐγὼ, ἐν τῇ βραχείᾳ ταύτῃ ἐκθέσει δὲν ἠδυνήθην νὰ δώ-σω ἡμῖν εἰμὴ ὀλίγας τινὰς ἀτελεῖς σημειώσεις τοῦ μεγάλου καὶ σοφοῦ ἔργου· εἴχομαι δὲ ἵνα ταχέως τυπωθῇ καὶ οὕτω πάντες ὀνηθῶ-σι νὰ λάβωσι φῶς καὶ ἐπίφωσιν.

Ὁ κ. Σκαλτσούνης ἔδωκε πέραις εἰς τὸν λό-γον του διὰ τῶν ἐξῆς γραμμῶν : «*Ὁ Ἐρνέ-στος Ρενὰν ἰδὼν γυναῖκα τινὰ προεγενομένην μετὰ θερμότητος πρὸς τῆς ἀγίας Τραπέζης, «*ἡ γυνὴ ἐκείνη*», εἶπε πρὸς τὸν σύντροφόν του, γινώσκει περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου· πλὴν ἢ ὅσον ἐγὼ δὲν ἐγνώρισα μετὰ τεσσα-ράκοντα ἐτῶν μελέτας*».

Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ ἐμφυὸς ὑπαρξίς τοῦ αἰσθητικῆς δύναται μόνον νὰ ὁδηγήσῃ ἡμᾶς ἐκεῖ ὅπου ἐπιστήμη ἀνθρώπινη δὲν ἀρικνεῖται.

Προσέτι ἂν καὶ εἴμεθα ἀσθενεῖς, ἀπαίδευτοι, ἀνίκανοι περὶ τὸ σκέπτεσθαι, μὴ ἀκτῆ τοῦ αἰσθημένου δύναται νὰ σώσῃ ἡμᾶς· τοῦτο, ὡς ἀνέκαθεν ἐπιστεύθη, ἐδωλοποιεῖ ἡμᾶς ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι.

Κατὰ μετάφρασιν

Θεοφ. Γ. Κόννη.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΑΤΙΝΙΚΗΝ «ΑΝΑΤΟΛΗΝ» ΤΗΝ ΕΝ ΣΥΡΟΙ
ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗΝ.

Ἐν Περουπάλει, 3 Ἰουλίου 1890.

Ὁ δούλοτατος ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος Παγίδας διὰ τῆς ἀπὸ 25 Ἀπριλίου ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν «Ἀνατολὴν» μετέβλεψεν ὅπως ὅτι εἶπον αὐτῷ ἐκ τοῦ προχείρου καὶ κατ' ἑδὼν τινες τῶν ἐνταῦθα λογίων καὶ κληρικῶν καὶ ἰδίᾳ ὁ καθηγητὴς Ἰωάννης Τρόσι. Τὰ γραφόμενα τοῦ ἀρχιμανδρίτου ἐξηρέθισαν φυσικῶς τοὺς συντάκτας τῆς «Ἀνατολῆς» τοσοῦτον, ὥστε καὶ νὰ ἀπολογηθῶσι διὰ λόγων ἐν ἑξ ὁσῆλαις ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «μὴ ἐνδιαφέρουσα συζητήσεις», ὡς ἐκείνῳ τι ζήτημα συζητήσιμον (ἔρα ἀριθ. 515 καὶ 516). Μετὰ σαφεστέρας δὲ Ἀθηνῶν ἐπιστολῆς ὁ ἀρχιμανδρίτης ζήτησας ἐπληροφόρηθαι ὁριδῶς ὅτι τὸ θωαγόνισμα τοῦ μακαρίτου Περουπάλειος Γρηγορίου ὑπάρχει πραγματικόν, ἀλλ' ὅτι ἐνεκα τοῦ ἀνεκτελέστου αὐτοῦ ἰσομοιᾶται ὑπὸ πολλῶν. Ἐάν λοιπὸν ἡ ἐπιστολή του ἐκείνη ἦτο ἐλλιπὴς, ὁ λόγος εἶναι, διότι, ὅποτε κατὰ πρῶτον ἐζήτησε πληροφώρας, δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν σαφεῖς ἐρωτήσεις καὶ κατὰ συνέπειαν φυσικὸν ἦτο εἶναι ἐκ παρανοήσεως εἶναι ἐκ λήθης νὰ μεταδώσωσιν αὐτῷ εἰδήσεις μὴ ἱκανοποιούσας τὴν φιλοτιμίαν τῶν συντακτῶν τῆς «Ἀνατολῆς». Νομίζομεν ὅτι διὰ τῶν ὀλίγων τούτων ἱκανοποιούνται ἡδὴ καὶ οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἀνατολῆς» καὶ οἱ τῆς «Ἀνατολῆς».

Ἀλλὰ περιέργον εἶναι ὅτι οἱ κληρικοὶ Λατίναι οἱ ἀγαπῶντες νὰ ἀναμυγνύωνται χαιρετικῶς εἰς τὰ ἡμέτερα, ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἀνεκτελέστου τοῦ διαγωνίσματος συμπερίσπασμα εὐχρηστα εἰς τὰς ἀπαιτήσεις αὐτῶν καὶ ἔτι ταῦτα καὶ ὡς ἠθικολογικὰ δημοσιεύουσιν εἰς τὰ δημοτικὰ δημοσιογραφικὰ αὐτῶν ὄργανα, ἐνῷ αὐτὸ κατ' ἑαυτὸ τὸ πρᾶγμα ἔχει ὅλως ἀκαδημαϊκὸν χαρακτήρα. Παραλείπομεν τὰς περιέργους κρίσεις ἐνίων δημοτικῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας, δημοσιευμένων διὰ τοῦ χρήματος καὶ τῆς ἐπηρεᾶς λατίνων μοναχῶν, καὶ περιορίζομεθα εἰς ἐκείνας τῆς φιλοτιμίας «Ἀνατολῆς». Ἡ σύνταξις αὐτῆς διὰ τὸ ἀνεκτέ-

λεστον τοῦ διαγωνίσματος συμπεράσιναι τάδε: «Ὅτι εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἢ δὲν βαδίζουσιν ἐπὶ τῆς ἀληθείας, ἢ δὲν ἔχουσιν πρόσωπα κατέλληλα, δυνάμενα νὰ ἀποδείξωσι τοσοῦτον ἀπλουστάτην καὶ σαφεστάτην ἀλήθειαν, ὥστε ὅλην τὴν ἐπισκοπὴν Ῥώμης εἶναι ἀρχηγὸς συμπίσεως τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, ὅπερ ἡμῶς (προστίθησι) δυσκολοῦμεθα νὰ παραδεχθώμεν, καθότι ἡ Ῥωσσία ἔσχα πάντοτε καὶ ἔχει ἀξιόλογα πνεύματα καὶ συγγραφεῖς διασήμεως, ὡς λ. χ. τὸν δάσκαρον κατήγητὴν Σολοβιέφ, δημιουργὸν τῶν ἐννέα ζήτημάτων, ἐφ' ὧν ἀπάντησιν ἐζήτησεν ἀπὸ τριετίας παρὰ τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἱεραρχῶν, ἣν ἡμῶς δὲν ἔλαβε μέχρι τοῦδε».

Διὰ τῆς τεχνικῆς ταύτης προτάσεως ἡ «Ἀνατολή» προδίδουσι πιστεύουσα μᾶλλον ὅτι ἡ Ῥωσσία ἐκκλησιαστικῶς «δὲν βαδίζει ἐπὶ τῆς ἀληθείας» καὶ ὅτι ἐν αὐτῇ δὲν ὑπάρχουσιν κατέλληλα πρόσωπα τὰ δυνάμενα νὰ λύσωσι τὰ προσφιλεῖς αὐτῆς ζήτημα. Ἐάν δὲ ἐξαίρη τὸν κ. Σολοβιέφ, ὁ λόγος εἶναι, διότι οὗτος ἠσπασθὴ τὰς ἀρχὰς τῶν λατίνων θεολόγων. Ἡ «Ἀνατολή» δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἐν Ῥωσσίᾳ «βαδίζουσιν ἐπὶ τῆς ἀληθείας», ἡμεῖς ὡς σκεφθῇ ὅτι ἐν αὐτῇ κυριεργεῖ ἡλικίᾳ καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἐπὶ πολλοτάτων ἐκατομμυρίων ἀνθρώπων καὶ ἐπὶ χωρῶν ἀπεράντων ἢ ὁριζήσεως καθολικῆς ἐκκλησίας, συνεκτελούσας δογματικῶς μέλος ἀδιάρρηκτον τῆς μίας ἀδιαίρετης καθολικῆς ἐκκλησίας, ἥς οἱ ἀπανταχοῦ ποιμένες ἀναγνωρίζουσιν ἀρχηγὸν αὐτῆς τὸν Κόθρον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ οὐχὶ ἕνα τινὰ τῶν ποιμένων τούτων. Δύναται προσέτι νὰ πεισθῇ ὅτι ἐν Ῥωσσίᾳ ὑπάρχουσιν ἡμέτερη θεολόγοι καὶ συγγραφεῖς ἡλικίᾳ καὶ μὴ, ὅτι οὗτοι ἀνέστησαν καὶ ἀναρῶσι τὰς παπικὰς ἀξιώσεις, ἡμεῖς ὡς θεολόγοι νὰ ἀναγνώσῃ τὰ περὶ τούτων συγγραμμάτα αὐτῶν. Μὴνὰ τὰ ἀπὸ τριακονταετίας καὶ ἔδω ἐν ἡλικίᾳ νὰ συναθροίσῃ, ὅς ἀποτελέσῃ ἀπείραντον βιβλιοθήκην. Ἐάν ἀγνοῶσι ταῦτα εἰσὶ οἱ συντάκται τῆς «Ἀνατολῆς», τὸ λάθος εἶναι ἰδικόν των καὶ οὐχὶ τῶν ῥώστων συγγραφέων, διότι οὗτοι γράφουσιν ἐν τῇ γλώσσῃ τῆς χώρας διὰ τὰ ἀκείρα ἐκατομμύρια τῶν λατίνων αὐτῆς, αὐτοὶ βιάζοντες οὐδὲ καταδιώκοντες, ὡς ἀπαύσι νὰ συκοφαντήσιν τὴν Ῥωσσίαν οἱ λατίναι κληρικοί, οἱ παρὰ τοῦ νόμου ἐμποδίζομενοι νὰ ἐξασκήσιν ἐν Ῥωσσίᾳ τὴν λατίνικον προσηλυτισμὸν.

Ἐάν δὲ οὐδεὶς τῶν συγγραφέων δὲν ἐπελάθετο τοῦ διαγωνίσματος, ὁ λόγος εἶναι ἀπλούστατος. Ὁ ἀγνοήτης ἀπαιτεῖ τὴν ἐπίλυσιν πολλῶν καὶ ποικίλων ταυτοχρόνως ζήτημάτων, καὶ οὐχὶ τὴν λύσιν ἐνὸς καὶ μόνου ζητήματος. Μετ' ὅσης συντομίας καὶ ἂν λύσῃ τις τὰς ἀπορίας τοῦ ἀγωνιστοῦ δὲν δύναται ἢ νὰ ἀποτελέσῃ σείρην πολλῶν τόμων. Τούτο ἐξάγεται ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ προγράμματος. Καὶ ὅπως

αἱ τοιαῦται ἀπαιτήσεις εἶναι δυσεκπλήρωτοι, οἱ συντάκται τῆς «Ἀνατολῆς» δύναται κάλλιστα νὰ ἐρευνήσωσι τὰ πρακτικὰ εὐρωπαϊκῶν ἀκαδημιῶν, ἐν αἷς ὅς εὖροι προγράμματα διαγωνισμάτων πρὸ πολλῶν ἐτῶν κηρυχθέντα καὶ μὴπω ἐκπληρωθέντα. Ἐάν ἡμῶς ἐνδιαφερόμεναι νὰ γνωρίζωσι πῶς σκέπτονται οἱ ῥώσοι θεολόγοι περὶ τοῦ ἐπισκόπου Ῥώμης καὶ διὰ τὸ πολυδάπανον ἀδυνατῶσι νὰ συναθροίσωσι τὰ ῥωσικὰ αὐτῶν βιβλία, δύναται προχείρως νὰ ἀνοίξωσι τὰ σχετικὰ ἑλληνικὰ βιβλία, ἐν αἷς κατ' οὐσίαν ὅς εὖροιεν ὅτι καὶ οἱ Ῥώσοι γράφουσιν καὶ φρονοῦσι περὶ ἐπισκόπου Ῥώμης ἐκτὸς τῆς ὁρθόδοξου καθολικῆς ἐκκλησίας μένοντες. Ἀνάγκη βεβαίως εἶναι νὰ ἔχωμεν καὶ ὁρθόδοξον ἐπίσκοπον Ῥώμης διὰ τοὺς ἐν Ἑδρῇ ὁρθόδοξους καὶ διὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν ὁρθόδοξίαν τῶν ἐκείσε σχισματικῶν καὶ αἰρετικῶν, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ζήτημα χρόνου, ἀφοῦ μάλιστα πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡλευθερώθη ἡ Ἑυρώπη πολιτικοεκκλησιαστικῶς τοῦ ἐπὶ ἑλάντου τῆς μεσαιωνικῆς παπισμοῦ. Ὅποταν προβλῇ ὁ ὁρθόδοξος καθολικὸς ἐπίσκοπος Ῥώμης, (ἐννοεῖται δὲ τὸ γένος Ἑυρωπαῖος καὶ ἐφωδιασμένος μετὰ πληρεξουσιότητος καθολικῆς νὰ μεταχειρίζεται ἐν ταῖς ἐκκλησίαις αὐτοῦ τὰς ἀρχαίας ὁρθόδοξους λατινικὰς λειτουργικὰς διατάξεις) τότε καὶ μόνον ὅς ἐννοήσῃ ὁ παπισμὸς ὅτι μάλιστα ἐπὶ αἰῶνας κοιτῇ. Διὰ τοῦτο ἡμεῖς τὰς πρὸς τοὺς σχισματικὸς συζητήσεις θεωροῦμεν ὅλως περιττὰς καὶ ἀγόνους, ἐάν μὴ προσδάλωμεν αὐτοὺς εἰς τὰ καιρία διὰ τῆς προδοτικῆς γνησίως ἐπισκόπου Ῥώμης καὶ διαδόχου γνησίως τῶν ἀειμνήστων ὁρθόδοξων παπῶν.

Ἐάν δὲ εἰς ῥώσους κατήγητὴς τῆς φιλοσοφίας τῶς ὁρθόδοξος, ὁ κ. Σολοβιέφ, ἔγραψε γαλλιστὶ βιβλίον ὑπὸ ἑποφῶν ἀντικαθολικῆν καὶ ἀντορθόδοξον, αὐτὸς οὐδὲν ἄλλο ἐπραξεν ἢ νὰ ἐκφράσῃ ὅσα ὡς ἀτομον θεωρεῖ κατὰ τὴν ἰδέαν του ὁρθὰ καὶ εὐκτεᾶ γενέσθαι, αἱ ἰδέαι δὲ αὐτοῦ εἶσι μονοπροσωποὶ καὶ οὐχὶ ἐκατομμυρίων ὁρθόδοξων καθολικῶν πλάσης φυλῆς καὶ παντὸς γένους. Ἀγνοοῦμεν ἐάν ὁ κ. Σολοβιέφ ἀπετάθῃ ἐπισήμως εἰς ἱεράρχας τῆς Ἀνατολῆς πρὸς λύσιν τῶν ἐννέα αὐτοῦ ἁρῶν. Τούλάχιστον ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἐφημερίσι τῶν καθολικῶν ὁρθόδοξων δὲν εἶδομεν τι σχετικὸν ἐπίσημον ἔχον χαρακτῆρα καὶ βεβαιῶν ὅτι ὁ θεῖνα ἢ ὁ θεῖνα ἱεράρχης ἀπέκρινεν ἢ συνεζήτησε τὰς προτάσεις αὐτοῦ. Ἐάν ὁ κ. Σολοβιέφ ἀπετάθῃ πραγματικῶς πρὸς ἡμέτερους ποιμένας δι' ἐπιστολῶν καὶ δι' ὑπομνημάτων, αὐτοὶ δὲ ἐκώφευσαν εἰς τὰ γραφόμενά του, τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀξιοπερίεργον. Ἡ συμπεριφορὰ αὐτῶν εἶναι συνέπεια νομιμότητος, διότι ἐθεώρησαν τὸν γράφαντα ἀναρμόδιον, ἔτε δι' ἁλῶν καὶ μάλιστα ἐκ προοιμίου σχισματικόν. Τὸ πολὺ πολὺ ὅς

ἡδύθησαν αὐτῷ (καὶ τοῦτο κατὰ συγκατάθεσιν ἱεραρχικὴν) νὰ παραστῇ δι' ὑπομνήματος, ὁπότεν ἐν οἰκουμένην κανονικῇ συνόδῳ τύχῃ νὰ γένηται οὐκίφιν καὶ περὶ τῆς ἐπ' αἰῶνας σχισματικῆς ἐπισκοπῆς Ῥώμης. Ἀλλὰ βεβαίως ἔδειαν ὅς εἶχον τὰ ἄρθρα αὐτοῦ, ἐν δὲ πέντε τοῖςλάχιστον ὁμοφρόνων ἱεραρχῶν ὑπεβέβλυντο ὑπὸ συζήτησιν ἐπὶ Συνόδου τινὸς τοπικῆς, λ. χ. τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις, τῆς ἐν Ἑλλάδι κτλ. Οὐδεὶς ἡμῶς ἐμποδίζει τὸν κ. Σολοβιέφ νὰ ἐξακολουθῇ τὰς μελέτας αὐτοῦ, ὅσον καὶ ἐάν ἦναι μονοπροσωποὶ καὶ μονομερεῖς. Ἀν μὴ τι ἄλλο ἐμφελθῶσιν οἱ ἐννοοῦντες τὴν γαλλικὴν, τούλάχιστον ὅς ἐννοήσωσιν ὅτι ἐσπαυσε νὰ φανερώσῃ ἑαυτὸν σχισματικόν. Τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ παρομοιάζεται πρὸς ποίημα εὐφάνταστον, τὸ ὁποῖον λησμονεῖται εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν. Ἐν Ῥωσσίᾳ ὡς ἐκ περισσοῦ ἡξιώθη ἐπικρίσεων σπουδαίων θεολόγων καὶ ἱστορικῶν καὶ φιλοσόφων, τῶς συναδέλφων τοῦ συγγραφέως, καὶ τὸ ἀτύχημα αὐτοῦ ἦν ὅτι ἀπεδοκιμάσθη, ἵνα μὴ προσθῶμεν ὅτι ἐξεληφθῇ πλάσγων ἐκ παπικῆς μονομιανίας.

Κ.

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΝΝΟΗ ΤΙΣ

ΟΣΑ ΛΕΓΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΑΛΛΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ

Ὅταν εἰσέλθῃς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, χριστιανέ, ἐάν δὲν ἐννοῇς τὰ λεγόμενα καὶ τὰ φαλλόμενα, ἴσταςαι ὡς λίθος ψυχρός, ὁ νοῦς σου περισπᾶται εἰς τὰς βιωτικὰς σου ὑποθέσεις, ἡ ψυχὴ σου δὲν αἰσθάνεται κανὲν ἱερὸν αἰσθημα, ἡ καρδίᾳ σου βαρύνεται, καὶ δὲν βλέπεις τὴν ὥραν πότε νὰ ἐξέλθῃς. Ὅταν ἡμῶς ἐννοῇς ὅσα ἀπαγγέλλει ὁ ἱερεὺς καὶ ὅσα ψάλλουσιν οἱ ψάλται, ἐπειδὴ τὰ νοήματα αὐτὰ εἶνε πνεῦμα καὶ ζωὴ, ἐπειδὴ τὰ νοήματα αὐτὰ παρουσιάζουν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τῆς διανοίας μας τοῦ Θεοῦ τὰς τελειότητας, τοῦ Θεοῦ τὰ θαυμαστά ἔργα, τοῦ Θεοῦ τὰς μεγάλας εὐεργεσίας πρὸς ἡμᾶς, τοῦ Θεοῦ τὰ μέλονται ἀγαθὰ, τὰ ὅποια μᾶς ἐτοιμάζει, ἐπειδὴ τὰ νοήματα αὐτὰ ἐκφράζουσιν τὰς δεήσεις, τὴν εὐχαριστίαν, τὴν βοήθειαν, τὰ ὅποια ἡ ψυχὴ τοῦ εὐσεβοῦς πρέπει νὰ ἀπευθύνῃ πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τοῦτο, ὅταν ἐννοῇς τὰ νοήματα αὐτὰ, δύνασαι, ὅταν θέλῃς, ὅταν προσπαθήσῃς, νὰ συμπεροσέχῃς μυστικὰ μετὰ τὸν ἱερέα, νὰ συμπάλης μυστικὰ μετὰ τὸν ψάλτην, νὰ ὑψώῃς τὸν νοῦν σου μετὰ τὰ πνευματικὰ νοήματα, ὡς μετὰ πτερὰ, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, νὰ τέρπῃσαι θεωρῶν τὰς τελειότητάς του, νὰ αἰσθάνῃσαι τὴν ἀγάπην του καλοῦσαν τὰ ἐντός σου, νὰ τὸν εὐγνωμονῇς διὰ τὰ πρὸς σὲ εὐεργετήματά του, νὰ τὸν παρακαλῇς διὰ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν

σου, να τὸν ζητῇς τὰς πλουσίας δωρεάς του διὰ σέ, διὰ τὴν οἰκογένειάν σου, διὰ τὴν πατρίδα σου, διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὅλην, καὶ ἐν γένει νὰ τὸν λατρεύῃς, ὡς πρέπει ὁ χριστιανὸς νὰ λατρεύῃ τὸν Θεὸν τοῦ ἐντός τῆς ἐκκλησίας του. Ἀπὸ αὐτὰ ὅλα καταλαμβάνεις, χριστιανέ, ὅτι πρέπει νὰ ἐννοῇς ὅσα λέγονται καὶ ψάλλονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν σου, ἂν ὁ ἄλλος νὰ λατρεύῃς μὲ τὸ πνεῦμά σου τὸν Θεόν, διότι ὁ Θεὸς αὐτὴν τὴν πνευματικὴν λατρείαν ἀγαπᾷ. Διὰ τοῦτο ἡ «Ἀνάπλασις» θὰ ἐξηγήσῃ ἐνίοτε τοὺς συνηθεστέρους τῆς ἐκκλησίας ὕμνους καὶ πρῶτον τὴν δοξολογίαν.

Η ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ

Ὁ κυριώτατος ὕμνος, ὁ ὁποῖος ψάλλεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν μας ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς λειτουργίας εἶνε ἡ δοξολογία. Πόσον ὠραία νοήματα περιέχει αὐτὴ ἡ δοξολογία. Ὅταν τὴν ψάλλουν οἱ ψάλται, πρέπει τὰ νοήματα αὐτὰ νὰ πληροῦν τὴν διάνοιά μας, νὰ θερμαίνουν τὴν ψυχὴν μας, νὰ κινοῦν τὴν καρδίαν μας καὶ μὲ τὴν ἱερὰν ἐξ αὐτῶν συγκίνησιν τὸ στόμα μας σιγᾷ, σιγᾷ, νὰ συμπάλλῃ μὲ τοὺς ψάλλτας μὲ πνευματικὴν ἀγαλλίασιν. Ὅστις δὲν ἐδοκίμασεν αὐτὴν τὴν ἡδονήν, δὲν ἐδοκίμασε τὴν λεπτοτέραν καὶ εὐγενεστέραν ἡδονήν μεταξὺ ὅλων τῶν νομίμων τέρψεων, τὰς ὁποίας δύνανται νὰ δοκιμάσῃ ὁ ἄνθρωπος ζῶν εἰς τὴν γῆν. Ἰδοὺ ὁ πρῶτος στίχος τῆς δοξολογίας:

Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς.

Σὲ ἐρωτῶ, χριστιανέ, ποῖα νοήματα ἔρχονται εἰς τὸν νοῦν σου, ὅταν ψάλλῃς ἢ ἀκούῃς ψαλλόμενον τὸν πρῶτον αὐτὸν στίχον τῆς δοξολογίας; Πρέπει βεβαίως νὰ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν σου τὸ φῶς, τὰ διάφορα εἶδη τῶν φωτῶν, ὅτι μὲ τὸ φῶς φωτίζεσαι, ὅτι μεγάλως ἀπὸ τὸ φῶς ὠφελεῖσαι, καὶ ὅτι τὰ φῶτα πάντα καὶ τὸν φωτισμὸν ἔδειξεν ὁ Θεός. Ὅταν ταῦτα ἐννοῇς, εἶνε φυσικὸν νὰ ἀπονέμῃς εἰς τὸν Θεόν τὴν δόξαν, ἥτις ἀνήκει εἰς αὐτόν, δεῖξαντα τὸ φῶς, καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην, ὅτι τόσο σὲ ὠφελεῖ μὲ τὰ φῶτα καὶ τὸν φωτισμὸν.

Λοιπὸν τὸ καινὸν φῶς, τὸ ὁποῖον γνωρίζουν ὅλοι, εἶνε μία λεπτὴ πυρώδης ὕλη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶνε γεμᾶτη ὅλη ἡ ἐκτασις, καὶ ἡ ὁποία ἀκτινοβολεῖ ἀπὸ τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας καὶ δεικνύει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὴν κίνησιν, τὴν στήσιν, τὰ σχήματα, τὰ χρώματα καὶ πᾶν ὅ,τι βλέπομεν. Τίς ἔκαμε τὸ φῶς; Τίς ἔκαμε τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας; Τίς ἔδωκεν εἰς τὸ φῶς τὰς ἰδιότητάς του; Τίς ἔταξε τὸν νόμον τῆς ἀκτινοβολίας ἢ τῆς κυμάνσεως αὐτοῦ; Τίς ἔδειξεν ὅλα αὐτὰ τὰ φῶτα, καὶ ὅλον αὐτὸν τὸν φωτισμὸν; Ἡ ἀγία

Γραφή λέγει ὅτι ὁ Θεός· καὶ ἡ ὁρθὴ νόησις νοεῖ ὅτι ὁ Θεός· καὶ ἡ καρδία παντὸς ἀνθρώπου, ὅστις δὲν ἔχασεν ἀκρίβειαν τῆς φρένας, πιστεύει ὅτι ὁ Θεός. Ὅταν λοιπὸν τὴν προίαν ἐξυμνεῖς, χριστιανέ, καὶ βλέπῃς τὸν ἥλιον νὰ ἀνατέλλῃ καὶ βλέπῃς τὸ σκότος νὰ φεύγῃ διωκόμενον ἀπὸ τὸ φῶς του, καὶ βλέπῃς μὲ τὸ φῶς του τόσα ἀγαπητὰ εἰς σὲ πρόσωπα καὶ πράγματα, καὶ λαμβάνῃς τόσας διὰ τοῦ φωτισμοῦ αὐτοῦ γνώσεις, νὰ ἐννοῇς ὅτι ὅλον τοῦτο τὸ φῶς τὸ ἔδειξεν ὁ Θεός, καὶ νὰ ψάλλῃς μὲ ἀγάπην καὶ μὲ εὐγνωμοσύνην: Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς.

Ὅταν τὴν ἐσπέραν περιπατῇς εἰς τὴν παραλίαν, ἔπου τὸ κύμα ἐκπνέει μὲ γλυκὺν ῥυθμόν, ὅταν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπὶ τὸν βλάπτῃς τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας νὰ ἀκτινοβολοῦν τὸ πρῶτον καὶ εἰρηνικὸν φῶς τῶν, ὅταν βλέπῃς τὴν ὁχλασσαν νὰ ἀντικατοπτρίζῃ τὸν οὐρανὸν καὶ νὰ λικνίζῃ τὰ εἶδηλα τῶν φωστῆρων τοῦ εἰς τοὺς βάθεις κύλους τῆς, καὶ ἔξ ὅλης αὐτῆς τῆς θεωρίας αἰσθάνῃς εἰς τὴν ψυχὴν σου γλυκεῖαν εὐφροσύνην, νὰ ἐννοῇς ὅτι ὅλον αὐτὸ τὸ φῶς τὸ ἔδειξεν ὁ Θεός, καὶ νὰ ψάλλῃς μὲ ἀγάπην καὶ μὲ εὐγνωμοσύνην: Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς.

Ὅταν, ἐνῷ ὁ οὐρανὸς εἶνε σκοπευόμενος μὲ σύννεφα πυκνὰ, βλέπῃς τὴν ἀστράχην νὰ τὰ αὐλακίσῃ μὲ τὴν λήμψιν τῆς καὶ τὸν κεραυνὸν νὰ σπινθιροβολῇ μὲ τὸ ῥόδιον κρότον, ὅταν βλέπῃς τὴν ἔρδα νὰ χένη μὲ τὰ ὀρεῖά τῆς χρήματα τὸ μεῖζονα εἰς τὴν ὕψιν τοῦ σωματικῶς ὀρέζοντος, ὅταν βλέπῃς τὸ βόρειον αἶλας νὰ φλογίζῃ τὸν οὐρανὸν τοῦ πύλλου, ὅταν βλέπῃς τοὺς δεικνύοντας ἀστέρας νὰ διασχίζουν τὸν ἀέρα, ὡς πυροτεχνήματα, ὅταν ἐνῷ περιπατεῖς εἰς τὸ νεκροταφεῖον, βλέπῃς τοὺς φανοειδῆς νὰ ἀναβλύσκειν ἐκ τῶν τάφων, ὅταν, ἐνῷ πλέεις τὸν ὁκεανόν, βλέπῃς τοὺς φανοειδῆς μωρίων ἐντόμων καλίζοντας μὲ τὰ κύματα του, ὅταν, ἐνῷ περιπατεῖς εἰς τὴν πεδιάδα, βλέπῃς τὰς διαλειπούσας λήμψεις τῶν περὶ αὐτὰς, ὅταν βλέπῃς προκύπτοντα εἰς τὸν ὀρίζοντα κορυφὰς μὲ μακρὰν φωτεινὴν σφάν, νὰ ἐννοῇς ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ φωτεινὰ φαινόμενα, ὅλον αὐτὸ τὸ φῶς τὸ ἔδειξεν ὁ Θεός, καὶ νὰ ψάλλῃς μὲ συγκίνησιν καὶ μὲ εὐγνωμοσύνην: Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς.

Ὅταν τὸ πρῶτον τῆς Κυριακῆς ἔλθῃς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀκούῃς τὸν ἱερέα ἐκφωνοῦντα: Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἀκούῃς τὴν χορὴν τῶν ψαλτῶν ψάλλοντα μὲ γλυκεῖαν καὶ μελωδικὴν φωνὴν τὴν δοξολογίαν καὶ ὁμνούντα τὸν δεῖξαντα τὸ φῶς, συλλογισθήτω τότε εἰς τίνα ἔδειξεν ὁ Θεός τὸ φῶς; δὲν τὸ ἔδειξεν εἰς τὸν βράχον, ἂν καὶ εἶνε τὸν στερεόν, δὲν τὸ ἔδειξεν εἰς τὴν λεάνην, ἂν καὶ εἶνε τὸν ὑψηλότερον, δὲν τὸ ἔδειξεν εἰς τὸν

χρυσόν, ἂν καὶ εἶνε τὸσον πολυτίμος, δὲν τὸ ἔδειξεν εἰς τὸν ἀδάμαντα, ἂν καὶ εἶνε τὸσον λαμπρὸς, δὲν τὸ ἔδειξεν εἰς τὴν πεδιάδα, ἂν καὶ εἶνε τὸσον ἐκτεταμένη, δὲν τὸ ἔδειξεν εἰς τὸν ὁκεανόν, ἂν καὶ εἶνε τὸσον βαθύς, δὲν τὸ ἔδειξεν εἰς τὸ ὕψος, ἂν καὶ εἶνε τὸσον ὕψηλόν, δὲν τὸ ἔδειξεν οὐδ' εἰς αὐτὸν τὸν ἥλιον, ἂν καὶ αὐτὸς τὸ ἀκτινοβολῇ, δὲν τὸ ἔδειξεν οὐδ' εἰς αὐτό, καὶ τὸ φῶς εἶνε τυφλὸν δι' ἑαυτόν, καὶ αὐτὸ φωτίζει ἄλλους. Ἀλλ' εἰς ποῖον τὸ ἔδειξε; Τὸ ἔδειξεν εἰς σέ, χριστιανέ, καὶ εἰς τοὺς ὁμοίους σου, εἰς τοὺς ὁποίους ἐτεχνούργησεν ὀφθαλμοὺς νὰ τὸ βλέπουν καὶ ἔδωκε νοῦν νὰ ἐννοῦν ἐκ τοῦ φωτὸς τὸν ποιητὴν τοῦ φωτός. Καὶ μὲν τὸ ἔδειξε καὶ εἰς τὰ ἄλλα ζῷα, ἀλλ' αὐτὰ μὴ δυνάμενα νὰ συλλογισθῶσιν, ἔχοντα μόνον αἰσθητικὴν νόησιν, ὅπως σὺ, ὅταν ἦσο ἀκρίβειαν νήπιον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς σου, μὴ δυνάμενα ἐκ τοῦ φωτὸς νὰ νοήσωσι τὸν δημιουργὸν τοῦ φωτός, δὲν ἔχουν τὴν εὐχαρίστησιν καὶ τὴν ὠφέλειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἐκ τοῦ φωτὸς ὁ ἄνθρωπος. Συλλογιζόμενος λοιπὸν ὅτι ὅλον αὐτὸ τὸ φῶς ἔδειξεν εἰς σὲ ὁ Θεός, ψάλλε μὲ ἀγάπην καὶ μὲ εὐγνωμοσύνην: Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς.

Ὅταν ἡ πατρίς σου νικήσῃ ποτὲ καμμίαν ἐνδοξὸν νίκην καὶ ἐλευθερώσῃ ἀδελφοὺς σου ὑπὸ δουλείαν στενάζοντας καὶ τελῇ διὰ τοῦτο ἐθνικὴν ἐορτήν, ἐνῷ ὁ βλέπῃς λυχνίας, κανδύλας, κηρία, φάσφορα, ηλεκτρικοὺς φανούς καὶ ἴλλους καὶ μυρία πυροτεχνήματα διαχέοντα φῶς ποικιλόχρουν καὶ ποικιλόσχημον, συλλογισθῇ, ἐνῷ ἡ ψυχὴ σου ὁρᾷ ἐνθουσιᾷ διὰ τὴν ἐθνικὴν εὐτυχείαν, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ φῶτα, καὶ μὲν τὰ ἔδειξεν ἡ τέχνη τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τί ὁρᾷ ἡ δύναμις ἡ τέχνη τοῦ ἀνθρώπου νὰ κήμῃ χωρὶς τὸ στέαρ, χωρὶς τὸ ἐλαίον, χωρὶς τὸ πετρέλαιον, χωρὶς τὸ ἄριον, χωρὶς τὸν ηλεκτρικὸν ρευστόν, χωρὶς τὰς ἄλλας εὐφλέτους ὕλας, χωρὶς τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας κατασκευάζονται τῶν τεχνικῶν φωτῶν οἱ μηχανισμοί, χωρὶς τὰς δυνάμεις τῆς ὕλης καὶ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, χωρὶς τὴν τέχνην, ἢ ὅποια εἶνε τέκνον τῆς νοήσεως, χωρὶς τὴν γνώσιν, ἢ ὅποια εἶνε ἀποτέλεσμα τοῦ σωματικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ ὁργανισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, χωρὶς τὴν σοφίαν, ἢ ὅποια εἶνε τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον ἀκτινοβολεῖ ἡ πνευματικὴ οὐσία τοῦ Θεοῦ; Ὡστε καὶ αὐτὰ τὰ τεχνικὰ φῶτα πηγὴν ἀρχικὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πηγάζουν, ἔχουν τὸν Θεόν, διότι ἄνευ ὕλης καὶ ἄνευ δυνάμεων καὶ νόμων ὕλης καὶ ἄνευ τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ὅποια ὅλα εἶνε ἔργα τοῦ Θεοῦ, κανὼν τεχνικῶν φῶς δὲν ἡδύνατο νὰ γείνη. Ὅταν λοιπὸν χαίρῃς καὶ βλέπῃς αὐτὰ τὰ τόσα τεχνικὰ φῶτα, συλλογίζόμενος, ὅτι καὶ τοῦτο ὅλον τὸ φῶς ὁ Θεός

τὸ ἔδειξε, ψάλλε μὲ ἀγάπην καὶ μὲ εὐγνωμοσύνην: Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς.
(ἀκολουθεῖ).

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

1. Ὁ γραμματεὺς κατ' ἐντολήν τοῦ προέδρου ἀναγνώσκει τὸν κατάλογον τῶν συμβούλων σημειῶν τοὺς ἐπὶ τὰς.
2. Ὁ πρόεδρος εἶτα, ἀπαρτίως αὐτοῦ, κηρύττει τὴν ἐνταῖαν τῆς συνεδρίας αὐτοῦ: «Κηρύττομεν τὴν ἐνταῖαν τῆς συνεδρίας» πρὸ παντὸς δ' ἄλλου ἀνατείνεται μετ' ἐμοῦ τὴν διάνοιαν εἰς τὸν ἐν Τριάδι Θεὸν ἡμῶν, ἵνα ὑπὸ τὸν ἔκδοσιν φωτισμὸν βουλευθῶμεν τὰ ὁρθὰ καὶ συμφέροντα ἐν ἀπαθείᾳ καὶ τάξει.
3. Ὁ πρόεδρος εἶτα διατάσσει τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν, ἐρωτᾷ ἐν ὁμαχίᾳ ἐπ' αὐτῶν ἀντιρροήσεις καὶ ἐπογοράφει αὐτὰ μετὰ τοῦ γραμματέως.
4. Ὁ πρόεδρος εἶτα διατάσσει τὴν ἀνάγνωσιν παντὸς ἐγγράφου ἐνδιαφέροντος τὸ συμβούλιον καὶ ἀδίδωσι πᾶσαν πληροφορίαν περὶ τῶν ἀποβλεπόντων εἰς τὸν Σύλλογον αὐτόδρομος ἢ ἐπερωτώμενος.
5. Ὁ πρόεδρος εἶτα ἀναγινώσκει τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ἐφ' ἧς καὶ μόνος ἐπιτρέπεται ἡ συζητήσις.
6. Ζητήματα περιληφθέντα ἐκαστὴ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει καὶ μὴ συζητηθέντα δι' ἀνεπαρκείαν χρόνου συζητοῦνται ἐν ἀμέσῳ ἐπομένη συνεδρίᾳ.
7. Μετὰ τὴν ἐξάντησιν τῶν ζητημάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως συζητοῦνται προτάσεις ἐγγράφως ὑπὸ τῶν συμβούλων ὁποιασδήποτε τῷ προέδρῳ, καιροῦ ἐπιτρέποντος. Εἰ δὲ μὴ, περιλαμβάνονται ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἐπομένης συνεδρίας.
8. Τὸ συμβούλιον δύναται νὰ μὴ συζητήσῃ πρότασιν τινα, ἐὰν θεωρήσῃ αὐτὴν ἀκαιρὸν ἢ ἀσκοπὸν, ἢ ἐὰν θεωρήσῃ ἐναντὶ ἀναγκῆς καὶ ἀποφασθῇ ἐπ' αὐτῇ.
9. Ὁ πρόεδρος εἶτα προκαλεῖ συζήτησιν ἐπὶ ἐνὸς ἐκαστοῦ ζητήματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως, καταγράφει κατὰ σειρὰν τὰ ἀνόματα τῶν θελοντῶν νὰ δηλώσωσιν ἐπ' αὐτοῦ, δίδωσι τὸν λόγον κατὰ τάξιν ἐκάστω, καλεῖ τὸν θέλοντα νὰ ἀμείψῃ ἔνευ προηγουμένης συζήτησεως τοῦ λόγου, ἐπαναγεί εἰς τὸ ζήτημα τὸν παρεστρεπόμενον, ἀφαιρεῖ τὸν λόγον ἀπὸ τοῦ παραβαίνοντος τὸ 10ον ἢ 12ον ἄρθρον τοῦ παρόντος κανονισμοῦ καὶ ἐν γένει διευνόκει τὴν συνεδρίαν, καθὼς διακελεύεται ὁ κανονισμὸς οὗτος· κηρύττει δὲ περαιωθεῖσαν τὴν συζήτησιν, ἐπάγεται τὴν γνώμην τοῦ ἑαυτοῦ αὐτοῦ καὶ ἀνακεφαλαιώνει τὰ εἰρημένα εἰρησὶ τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν.
10. Ὁ λέγων ἀποχεοῦται νὰ μὴ ἀναμειγνύῃ πράγματα ἄσχετα πρὸς τὸ ζήτημα, νὰ μὴ κατέρχεται εἰς προσβολὰς κατὰ προσώπων ἀναφανδὸν ἢ δι' ἡπαγωγῶν, νὰ μὴ προσφέρῃται ἀγροίκως πρὸς τὸν πρόεδρον ἢ τοὺς συμβούλους· ἀποχεοῦται νὰ ἀποβάλλῃ τὰς γνώμας του συμβουλευτικῶς, μετὰ γλυκύτητος, εὐγενείας καὶ σεβασμοῦ, ὡς σύμβουλος εἰς πρὸς τὸ ὅλον συμβούλιον, καὶ οὐχὶ ἐριστικῶς καὶ φιλονεικῶς· ἀποχεοῦται νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν γνώμην του ἐλλόγως, ν' ἀντιμερῇ ἀπαθὲς πᾶσαν κατ' αὐτῆς ἀντίρροσιν, νὰ μὴ λησμονῇ ὅτι εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ συμβουλίου ἐναπόκειται νὰ παραδεχθῇ, ἢ ν' ἀπορρίψῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ ὅτι αἱ τοῦ συμβουλίου ἀποφάσεις δεῖν νὰ οἶσι σεβασταί τοῖς πᾶσιν ἔνευ μεμψιμοιρίων· ὁ λέγων τέλος ἀποχεοῦται νὰ πειθαρχῇ τῷ προέδρῳ ἐπαναφέροντι αὐτὸν εἰς τὸ ζήτημα ἢ ἐπαρμόζοντι ἐπ' αὐτοῦ τὸν κανονισμόν.
11. Οἱ σύμβουλοι ὀφείλουσι νὰ ἐκδώσι μετὰ

προσέχης τὸν λέγοντα, νὰ μὴ διακόπῃσιν αὐτόν, νὰ μὴ ἐκδηλώσιν διὰ ψιθυρισμῶν ἢ μορφασμῶν τὴν ἀποδοκίμασιν αὐτῶν, νὰ μὴ σφραγεύωνται τὰ ἐπὶ τοῦ λέγοντος δικαιώματα τοῦ προέδρου, νὰ ἀνέχωνται, ἐν νομίζοντι τι κακὸς λεγόμενον καὶ νὰ ἀποστηρίζωσι τὸ κατ' αὐτοὺς ὁρῶν ἐν ἀκαθάρτῃ καὶ τάξει.

12. Οὐδενὶ ἐπιτρέπεται τὸ ἀποστηρίζειν γνώμην τινὰ δι' ἐκτενέστερον τῶν αὐτῶν ἐπιχειρημάτων, δι' ὧν ἀποστηρίζῃ ἡδὴ. Ὁ μὴ ἔχων νόον τι ἐπιχειρήματα ὑπὲρ γνώμης ἀποστηρικτικῆς ἡδὴ δύνανται νὰ δηλώσῃ ἀπλῶς ὅτι ἀποδέχεται αὐτὴν ἢ αἰσιπῶς ἐκδηλοῦ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐν τῇ ψηφοφορίᾳ.

13. Ἐν τοῖς πρακτικοῖς σημειοῦνται ἰδίως αἱ προτάσεις, περὶ ὧν γίνεται ἡ συζήτης, καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν ἀποφάσεις τοῦ συμβουλίου, τὰ δὲ κατ' ἐκαστον ἐκτιμᾶται εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ γραμματέως νὰ ἐκθέσῃ ἢ νὰ παρασιωπήσῃ.

14. Ὁ κανονισμὸς οὗτος ἀποβλέπει εἰς τὴν τακτικὴν καὶ ἀντιόσκοπον διεξαγωγὴν τῶν συζητήσεων διὰ τοῦτο εἰς τὰ ἔρθον ταῦτα δύνανται νὰ προτιθέσθαι ἐκαστοτε κατ' ἀπόφασιν τοῦ συμβουλίου καὶ ἄλλα ἔρθον περιέχοντα μέτρα ὑπὸ τῆς πείρας ὑποδεικνύμενα ὡς πρόσφορα ὅπως ἐπιτελεσθῶσι πᾶν ἄσπῳ δυνάμενον νὰ λάβῃ χώραν ἐν τῇ συζητήσει.

(Τὸ 15 καταργήθη ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ, τὸ δὲ 16 ἐν μέρει μὲν καταργήθη, ἐν μέρει δὲ προβλέπεται ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ).

17. Ὁ παραβάνων ἐπανελημμένος τοῖς ὑπὸ τοῦ συμβουλίου ψηφιστέοις κανονισμοῖς, καὶ μάλιστα τὸν ἀπορῶντα εἰς τὴν εὐπρέπειαν καὶ τὴν ἐγγενῆ ἐν ταῖς συνεδρίαις συμπεριφορᾶν, ἀποδοκιμάζεται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ἐκκληρῶν τὸ πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ καθ' ἡμῶν, ἐξαιολογῶν περιεργόμενος τὰ διάφορα χωρία τῆς Ἀττικῆς πρὸς γράσιν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως τῆς θρησκευτικῆς αὐτῶν καταστάσεως καὶ πρὸς νοουθεσίαν καὶ διδασκαλίαν τοῦ ὅπ' αὐτὸν κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ. Οὕτω τῇ Παρασκευῇ καὶ τῇ Σαββάτῳ τῆς 7 Ἰουλίου διημέρευσεν ἐν τῇ Μονῇ Κλειστῶν, ἧς εἶπε εἰς τὸν δῆμον Φυλῆς, μετὰ δὲ τὴν ἐκδρομὴν ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἐδίδαξε τοὺς μοναχοὺς περὶ τῶν καθ' ἑκάστην αὐτῶν καὶ τῆς τηρήσεως αὐτῶν. Τῇ ἐπομένῃ Κυριακῇ, 8 Ἰουλίου, ἐν τῇ Μονῇ Κλειστῶν ἐλειτούργησε καὶ ἐδίδαξεν εἰς τὸ χωρίον Χασίας τοὺς ὁμοθυμαδὸν προσεβλύντας εἰς τὴν ἐκκλησίαν χωρικοὺς, τῇ δὲ ἑσπέρῃ τῆς αὐτῆς ἡμέρας, μεταβὰς εἰς τὸ χωρίον Λιόσα, ἐτέλεσε τὴν ἐσπερινὴν καὶ μετὰ τοῦτο ἐδίδαξε τὸν συνδραμόντα λαὸν μεγαλῶς εὐχαριστηθέντα.

— Εἰς τὸν ἱερὸν σύνδεσμον προσέφερεν ἄλλος ἀνάγνωτος δρ. 500, οἱ δὲ ἐν Καλκούτῃ ἡμυγενεῖς ἐκ συνεισφορᾶς κοινῆς δραχ. 850.

— Ποῦ τὰ ἐδρίσκουσιν οἱ θοτικοὶ τὰ ἐκαστομύρια, δι' ὧν ἐργάζονται εἰς διάδοσιν τῶν βιβλίων αὐτῶν εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην; Μία ἐκ τῶν πολλῶν αὐτῶν πηγῶν εἶνε καὶ τὰ κληροδοτήματα. Ὁ γὰρ τῶς ἡ μαρτυρία Πλεσὶ Βελλίε ἐκκληροδότησεν εἰς τὸν Πάπαν ἀποβιώσας τὸ πᾶν πέντε ἐκατομμυρίων φράγκων καὶ δύο μέγαρα, τὸ ἓν εἰς τὴν πλατείαν τῆς Ὁμορφίας ἐν Παρισίοις, καὶ τὸ ἄλλο ἐν Πικαρδίᾳ ἐν τοῖσιν, Μορέλ καλουμένῳ, ὑπάχει καὶ πολυτιμωτάτη πινακοθήκη. Ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις περιποιουμένη τὸν Πάπαν, ἐδήλωσεν εἰς αὐτὸν ὅτι οὐδένα φρόνον διὰ ἀπαιτήσιν διὰ τὴν μεταβίβασιν τῆς περιουσίας ταύτης, Ὁ Πάπας ἀπήγγειλεν εὐχαριστῶν καὶ εὐλογῶν.

— Οἱ Ἀρμένιοι ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐποίησαν διαδήλωσιν κατὰ τοῦ Πατριάρχου αὐτῶν ὡς μὴ δεόντως καὶ ἐντόνως ἀποστηρίζοντος τὰ δίκαια τοῦ ἔθνους τῶν ἐνώπιον τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως διὰ τὰς ἐναντίας τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ ὁμογενῶν τῶν βικαιοκρατίας τῶν Κούρδων. Θελήσας ἡ ἐξουσία νὰ παρακαλώσῃ τὴν διαδήλωσιν προδικάσας σύγκρουσιν, ἐξ ἧς ἐφορευθήσασιν καὶ ἐργαματισθῶσιν πολλοὶ καὶ πανικῶς διεδρόθη ἀπὸ τὴν Κωνσταντινουπόλιν. Τὸ πρῶτον προδξέστησε ζωηρὰν εἰς τὸ ἔξωτερον αἰσθησιν, ὃ δὲ Σουλτάνος ἐπανασεν ἀμέσως τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας.

— Οἱ Ῥώσοι ἐφρόντιζον μέχρι τοῦδε διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ κλήρου. Ἢ κυβερνήσις καὶ ἡ ἐκτὸς ἀντιθέτης τῶν ἐξοδεύοντι μεγάλα ποσὰ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτοῦ εἰς ἐκμάθεια ἐκπαιδευτήρια. Ἦναι ἀρμόδια αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ ἀντικεινται περὶ σπουδαίου τῆς μετῶν ἀπορῶντος καὶ εἰς τοῦ ἐργατείου τὴν συντήρησιν. Ἦν Ἑλλήδαι ἀδελφεὶς κυβερνητικῆς φροντίς λαμβάνεται οὕτω διὰ τὸ ἔν ὅτε διὰ τὸ ἄλλο. Οὕτω σχολαὶ θεολογικαὶ καὶ ἱερατικαὶ κλήρις καὶ ἐκπαίδευται, οὕτω πρὸς συντήρησιν τοῦ κληρονομίου κλήρου ποσὴν τι ὁρίζεται, ἀλλὰ, τὸ χεῖριστον, οὕτω μόρφωσις ἀπαιτεῖται διὰ τὴν χειροτονιῇ τις κληρικῶς. Ἦν Ῥωσσίᾳ ὅμως τῇ συνεργασίᾳ ἱερᾶς συνόδου καὶ κυβερνήσεως, ἐκπονέται νομοσχέδιον, κατ' ὃ οἱ μὲν πρωτοκλήρις διὰ λαμβάνουσι κατ' ἔτος 1200 δολάρια, οἱ ἱερεῖς 800, οἱ διάκονοι 300 καὶ οἱ ψάλται 200. Ἐπειδὴ δ' ἐν Ῥωσσίᾳ ὑπάρχουσι πρωτοκλήρις μὲν 1128, ἱερεῖς δὲ 34000, διάκονοι δὲ 6800 καὶ ψάλται 42500, τὸ κράτος διὰ ἐπιβερνῶν διὰ διαπάνης 32,841,000 δολαρίων κατ' ἔτος, διὰ πορίζεται δὲ τὰ ἀναγκαζοῦντα χρήματα δι' εἰδικῶν ἐκκλησιαστικῶν φόρων, ὧν θὰ καταβέλλωσι πάντες οἱ ὁρθόδοξοι.

— Ἡ «ἀνέπλευσις» ἐξήγησε παρὰ τῆς ἀνατολῆς παρὰ τῆς λεπτομεροῦς πέντων τῶν εὐαγγελικῶν χωρίων, ἐφ' ὧν τηρεῖται τὸ πρῶτον τοῦ πᾶν. Ἡ «ἀνατολή» ἀπὸ τοῦτον ἔργον ὁρμασθὲν κρηνητικῶν ἐπιθέτων ἐν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὅρων ἀπομνημονίων εἰς τὸν Πέτρον τοῦτο ὅμως πολλὴ ἀπέχει τὸ νὰ ἀποστηρίξῃ τὴν θέσιν τῆς διότι παρὰ τῆς ἐγγύως δύνανται τις νὰ εὖρη ἐν τοῖς ὅροις ἀπομνημονίων καὶ εἰς τὸν Πάπαν καὶ εἰς τὸν ἱερέα καὶ εἰς ἄλλους μεγάλους τῆς ἐκκλησίας ἁγίους. Ἦν τὸ πρῶτον τοῦ Πάπα θεωροῦνται οἱ θοτικοὶ τόσον αὐτοῖς, ὡς παρὰ ταῦτα νὰ εἶνε ἡμεῖς νεομυθετημένον ἐν τῇ Ῥωσσίᾳ. Ἀντικεινται τοιαύτην νὰ φέρωσι μαρτυρίαν: Περιμένοντες.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Ὁ σεβ. μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Γερμανὸς εὐρετήριον τοῦ βιβλιοθηκίου.

— Ὁ κ. Ι. Μουσίου ἀντίτυπον τῶν νεωστὶ ἐκδοθεισῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ ὁμιλιῶν.

— Ὁ κ. Μιλτ. Βρατσάνος ἐκ τῶν ἑαυτοῦ συγγράμμάτων τὰ ἐξῆς: 1) ὁ «Μαυρογένης». 2) «Ἐπισκόπησις τῶν τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευστος ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Παρισίων».

— Ὁ κ. Κ. Δουκάκης ἔν αντιτύπον «τοῦ Σαφειοῦ τοῦ Νοητοῦ Παραδείσου».

— Ὁ κ. Ἐμ. Βοῦσιν τὰ ἀντίτυπα τῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ κεφαλαῖοι» ἐσχάτως ἐκδοθείσης μεταφράσεώς του.

— Ὁ κ. Γ. Σακελλίω «Πονήματα ἱερὰ ἀνέκδοτα» τοῦ Μακαρίου Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκου.